

جزوه باما

دانلود جزوات، نمونه سوالات
و پروپوزنت‌های دانشگاهی

Jozvebama.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خلاصہ کتاب روانشناسی سیاسی

نویسنده:

سعید عبدالملکی

فصل اول: تاریخچه، تعاریف و مفاهیم

- ◀ کلمه **psycho** در زبان یونانی به معنی روح و **logos** به معنی بیان کردن است.
- ◀ روانشناسی، رفتار و فرآیندهای ذهنی را به نحوی مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهد.
- ◀ فرآیندهای ذهنی شامل افکار، احساسات و انگیزه‌ها است.
- ◀ به هر فعالیت قابل مشاهده ارگانیک، رفتار می‌گویند.
- ◀ خاستگاه تاریخی روانشناسی را می‌توان فلاسفه بزرگ یونان باستان از جمله سقراط، افلاطون و ارسطو دانست.
- ◀ بقراط که وی را پدر پزشکی می‌نامند و معاصر سقراط بوده، مشاهداتی درباره نحوه کنترل مغز بر اندام‌های بدن انجام داد که زمینه‌ساز رویکرد زیست‌شناخت در روانشناسی است.
- ◀ در دیدگاه فطری‌نگری گفته می‌شود که آدمیان با گنجینه‌ای از دانش و توان فهم واقعیت، زاده می‌شوند.
- ◀ فیلسوفان آغازین بر این باورند که دانش و فهم آدمی از طریق استدلال و درون‌نگری بدست می‌آید.
- ◀ دکارت معتقد بود که بدن آدمی، یک ماشین است و مثل هر ماشین دیگر، قابل بررسی است.
- ◀ دیدگاه دکارت، سرآغاز رویکردهای پردازش اطلاعات درباره ذهن انسان است.
- ◀ دیدگاه تجربه‌گرایی بر آن است که دانش از طریق تجربه‌ها و تعامل آدمی با جهان بیرون کسب می‌شود.
- ◀ لاک که دیدگاه تجربه‌گرایی با وی عجین شده، معتقد است ذهن آدمی در بدو تولد همچون لوح نانوشته‌ای بوده که تجربه‌های جریان رشد او، دانش و فهم را روی آن ثبت می‌کند.
- ◀ دیدگاه فوق، سرآغاز پیدایش روانشناسی تداعی‌گرا است.
- ◀ تداعی‌گرایان، وجود اندیشه‌ها و توانایی‌های فطری را قبول نداشتند. بلکه در عوض، بر آن بودند که ذهن از اندیشه‌هایی انباشته می‌شود که از طریق حواس به آن راه می‌یابند.
- ◀ پژوهش‌های کنونی در زمینه حافظه و یادگیری با نظریه آغازین تداعی‌گرایی پیوند دارد.
- ◀ مناقشه بین فطری‌نگری و تجربه‌گرایی، امروزه تحت عنوان مناقشه طبیعت - تربیت ادامه دارد.
- ◀ اکثر روانشناسان، رویکردی تلفیقی نسبت به اساس اندیشه و رفتار دارند.
- ◀ آغاز روانشناسی علمی مقارن با تاسیس نخستین آزمایشگاه روانشناسی توسط وونت در دانشگاه لایپزیک آلمان در سال ۱۸۷۹ است.
- ◀ خاستگاه تاسیس آزمایشگاه وونت بر این باور است که ذهن و رفتار مانند مواد شیمیایی یا اندام‌های بدن می‌توان با روش‌های علمی بررسی کرد.
- ◀ ۳ نوع از مهمترین نظریات مطرح در روانشناسی عبارتند از: الف) روانکاوی که به مطالعه ناهوشیار انسان می‌پردازد، ب) رفتارگرایی که براساس مشاهده رفتار آشکار به بررسی و شناخت انسان دست می‌زند، ج) انسان‌گرایی که به قدرت اراده انسان و تمایل فطری او بسمت شکوفا شدن قائل است.

مفهوم سیاست:

- ✓ سیاست در لغت از ریشه سائس و ساس و معنای آن، رعیت‌داری و نگرهبانی آنهاست.
- ✓ ابوالبقاء کلمه سیاست را چنین معنا کرده است: سیاست عبارتست از حفظ مصالح ملت و نشان دادن راه نجات در حال و آینده.

- ✓ واژه Politics از واژه یونانی Polis به معنی شهر گرفته شده و از نظر ارسطو، شهر، موضوع علم سیاست است.
- ✓ فرهنگ لیتره، سیاست را علم حکومت بر کشورها و فرهنگ روبر، سیاست را فن و عمل حکومت بر جوامع انسانی می‌داند.
- ✓ مک آیور، سیاست را به معنای اعمال قدرت و تشکیلات متمرکز معرفی می‌کند.
- ✓ بورلاتسکی، راسل و رابرت دال، سیاست را به معنای قدرت و اقتدار می‌دانند.
- ✓ نیچه می‌گوید: قدرت، نخستین حق را بدست می‌دهد و هیچ حقی نیست که در باطن، نوعی گستاخی، غضب و خشونت نباشد.
- ✓ اندیشمندان اسلامی، سیاست را با واژه‌هایی نظیر تدبیر، هدایت، سعادت، فضیلت و خیر برین تعریف کرده‌اند.
- ✓ غزالی، سیاست را ابزاری می‌داند که انسان را به خداوند می‌رساند.
- ✓ خواجه نصیر در اخلاق ناصری، سیاست را مترادف تدبیر قرار داده و آن را به تدبیر منزل، تدبیر خدم و عبید، تدبیر اولاد، تدبیر مدن و ... تقسیم کرده و همه را جزء حکومت عملی قلمداد می‌کند.
- ◀ سیاست در پی شناخت زوایای مبهم و تاریک ذهن، روان، رفتار و نیت انسان در تعادل مستمر با جامعه و حکومت است.

تعریف روانشناسی سیاست:

- ✓ روانشناسی سیاسی علم بررسی نحوه تعامل پدیده‌های روانشناختی و سیاسی در یک شخص یا گروه خاص در زمان، مکان، نظام و فرهنگ سیاسی خاص است.
- ✓ هدف روانشناسی سیاسی: الف) شناخت تاثیر عوامل روانشناختی بر پدیده‌های سیاسی و ب) شناخت پدیده‌های سیاسی بر جنبه‌های روانشناختی انسان است.
- ✓ برخی پدیده‌های روانی عبارتند از انگیزش، هیجان، باورها، علایق، ارزش‌ها، تجربه‌های پیشین فردی و گروهی و ...
- ✓ برخی پدیده‌های سیاسی عبارتند از رفتار رای‌دهی، شورش، انقلاب، تروریسم، روابط بین‌الملل، رهبری سیاسی و ...
- ✓ یکی از اهداف روانشناسی سیاسی، وضع قوانین عمومی رفتار است که به توضیح و پیش‌بینی رویدادهایی کمک می‌کند که در موقعیت‌های گوناگون رخ می‌دهد.
- ✓ در روانشناسی سیاسی، دو حیطه متفاوت وجود دارد: الف) علاقه‌مند به بررسی رفتار توده‌ای مثل اینکه مردم چگونه رای می‌دهند و تاثیر افکار عمومی بر سیاست‌های حکومتی و ب) رفتار نخبگان مثل اینکه چگونه ادراکات نخبگان، به سیاست‌های حکومت شکل می‌دهد و تاثیر شخصیت بر رهبری.
- ✓ تبیین‌های روانشناسی اجتماعی از رفتار سیاسی (تاکید بر تاثیر وضعیت‌ها در رفتار)، متفاوت‌تر از تبیین‌های روانشناسی شناختی (اهمیت ویژگی‌های فردی در شکل‌دهی رفتار) و سنت قدیمی‌تر روانشناسی ناپهنجاری هستند.
- ✓ رفتار سیاسی یعنی برون‌ریزی دغدغه‌های شخصی در عرصه عمومی و نیز هر نوع فعالیت طرح‌ریزی شده برای رسیدن به برخی اهداف و فعالیت‌های سیاسی که افراد به آن مشغول هستند.
- ✓ اغلب پیش‌بینی علم سیاست، رفتار انسان بوده و روانشناسی، منبع طبیعی بینش‌های تحقیقات سیاسی است.

ریشه‌های تاریخی:

- ✓ گراهام والاس با کتاب طبیعت بشر در سیاست و ریورس با کتاب روانشناسی و سیاست، سهم عمده‌ای در پیشبرد این علم داشته‌اند.
- ✓ کاربرد روانشناسی برای مطالعه طبیعت بشر و رفتار سیاسی انسان، از تحولات قرن بیستم است.
- ✓ بنیاد مطالعات کاربردی روانشناسی در فعالیت‌های انسان را لاسول گذاشته و پیشرفت بزرگتر در این زمینه به موجب لاسول، محقق شد.
- ✓ لاسول سعی در بکارگیری روان تحلیل‌گری در سیاست داشت.
- ✓ کتاب آسیب‌شناسی روانی و سیاست، اولین بار در سال ۱۹۳۰ چاپ و اولین بنیانگذار روانشناسی سیاسی شد.
- ✓ لاسول، بسیار تحت تاثیر چارلز مریام بود و اساس استدلالات وی، چیزی بود که خود، آن را شخصیت سیاسی نامید. شخصیتی که در نتیجه جابجایی مشکلات خصوصی با حوزه عمومی بوجود می‌آید.
- ✓ به اعتقاد لاسول، جنبش‌های سیاسی از جابجایی عاطفه شخصی با هدف‌های عمومی ناشی می‌شود.
- ✓ سرکوب انگیزه‌های ناخودآگاهانه، نقش زیادی در آثار لاسول داشته و رابطه جنسی و پرخاشگری را محرک‌های مسلط بر انسان‌ها می‌داند.
- ✓ کتاب آسیب‌شناسی روانی و سیاست بر این ایده است که سیاستمداران، نیازهای شخصی‌شان مانند نیاز به اعتماد بنفس را به جهان عمومی رانده و با نیازهای عمومی جابجا می‌کنند.

روند شکل‌گیری:

- ✓ روانشناسی سیاسی از دهه ۱۹۲۰، کار خود را با بررسی درباره شخصیت و سیاست به ویژه روانکاوی رهبران سیاسی آغاز کرد.
- ✓ دومین موج روانشناسی سیاسی در دهه ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ با افزایش علاقه به بررسی نظام‌مند افکار عمومی و رفتار رای دادن در آمریکا ظاهر شد.
- ✓ در سال ۱۹۶۰ با انتشار کتاب رای دهنده آمریکایی توسط کمپل، کانورس، میلر و استاکس، سنت استفاده از روانشناسی سیاسی برای بررسی نگرش عمومی به سیاست، شکل گرفت.
- ✓ سومین موج روانشناسی سیاسی، طراحی چارچوب‌های روانشناختی سیاسی برای تحلیل رفتار در امور بین‌الملل است که در دهه ۱۹۶۰ و بررسی برداشت‌های روسی-آمریکایی از یکدیگر و پژوهش‌های مربوط به جنگ ویتنام پدید آمد.
- ✓ از دهه ۱۹۷۰، مفاهیم روانشناسی سیاسی در درک ما از بازدارندگی هسته‌ای، جنگ‌های گذشته، تصمیم‌گیری در بحران‌ها، ملی‌گرایی، تعارضات نژادی و انواع موضوعات در سیاست بین‌الملل بکار رفته است.
- ✓ موج چهارم روانشناسی سیاسی برای توضیح آنچه سیرز، مرگ و وحشت نامید، گشوده شد.
- ✓ مرگ و وحشت شامل آثاری بوده که به بررسی تروریسم، پاکسازی نژادی، نسل‌کشی و سایر الگوهای رفتاری می‌پردازد و در برگیرنده سطوح فوق‌العاده‌ای از خشونت با انگیزه‌های سیاسی است.

مک‌گوایر، سه مرحله کلی را در توسعه روانشناسی معرفی می‌کند:

۱. دوره مطالعات شخصیت در دهه‌های ۱۹۴۰ و ۵۰ میلادی با تسلط روانکاوان.

۲. دوره مطالعات نگرش‌های سیاسی و رفتار رای‌گیری در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۷۰ با مشخصه محبوبیت فرض «انسان عقلانی».
۳. دوره توجه به باورهای سیاسی، پردازش اطلاعات و تصمیم‌گیری در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۹۰ که بخصوص با سیاست بین‌الملل سر و کار دارد.

خدمات روانشناسی به سیاست:

- ✓ تبلیغات سیاسی منفی، اغلب غیر موثر است زیرا بانی تبلیغات منفی را نیز همان رای‌دهندگان عضو حزب، منفی ارزیابی می‌کنند.
- ✓ روانشناسی سیاسی، سهم بسیار مهمی در فهم ما از سیاست دارد و گستره درک ما را افزایش می‌دهد.
- ✓ روانشناسی سیاسی، شاخه‌ای از روانشناسی اجتماعی بوده و سیاست‌شناس را به بررسی تجربی رفتار سیاسی تشویق می‌کند.
- ✓ پژوهشگران سیاسی به کمک روانشناسی اجتماعی، افکار عمومی و رفتار انتخاباتی را بررسی می‌کنند.
- ✓ پیدا کردن توانایی‌های افراد، به خدمت گرفتن این توانایی‌ها در رسیدن به اهداف، بهره‌گیری از روانشناسی سیاسی است.

روش‌های سنجش و ارزیابی:

- ✓ رویکرد روانشناسان سیاسی برای درک و پیش‌بینی رفتار، روش علمی است.
- ✓ روش علمی متکی بر ۴ گام مشاهده، فرضیه، آزمایش و پالایش و آزمایش مجدد است.
- ✓ برخی از روش‌های بکار رفته در روانشناسی سیاسی عبارتست از تحقیق علمی، مطالعه موردی، روایت‌های تاریخی و تحقیق توأم با حساسیت و کیفیت بالا.
- ✓ برای مطالعه و ارزیابی شخصیت و عملکرد رهبران سیاسی، معمولاً از روش شرح حال روانشناختی استفاده می‌شود.
- ✓ از تحلیل محتوای سخنرانی‌ها، پرسشنامه شخصیت و دست‌نوشته‌های سیاسی در ارزیابی شخصیت رهبران سیاسی بهره گرفت.
- ✓ برای بررسی شخصیت می‌توان از آزمون‌های فرافکن مثل رورشاخ و اندریافت موضوع استفاده کرد.
- ✓ استفاده از قیافه بعنوان بررسی شخصیت، از قدیم مورد استفاده بوده که امروزه بررسی دست خط، جایگزین آن شده است.
- ✓ مشاهده و مطالعه حالات حرکتی و زبان بدن نیز اطلاعات سودمندی از شخصیت سیاستمداران بدست می‌دهد.

فصل دوم: پارادایم‌ها و نظریه‌ها در روانشناسی سیاسی

- ◀ روانشناسی سیاسی در چارچوب ۳ پارادایم وضعیت‌گرا/محیط‌گرا (براساس رفتارگرایی)، فردگرا/طبع‌گرا (براساس روانکاوی فروید) و کل‌گرا (براساس نظریه میدانی لوین) می‌باشد.
- ◀ در پارادایم وضعیت‌گرا، محیط، بازیگر اصلی بوده و فرد همواره تحت تاثیر محیط بیرون است.
- ◀ محیط، متشکل از ۲ قسمت محیطی فیزیکی همچون محله و شهر و کشور و یک فضای روانشناختی بوده که همواره عواطف، احساسات و باورهای فرد تحت لوای آن است.
- ◀ رویکردهای فردگرا، بر این باورند که ژن فرد، کروموزوم‌ها و نظام شناختی وی در شکل‌گیری رفتارهای وی نقش دارند.
- ◀ به اعتقاد اینان، وراثت و ژنتیک، بخش مهمی از رویکرد دوستانه یا خصمانه فرد در قبال زندگی و جهان اطراف را شکل می‌دهد.
- ◀ بخش مهم دیگر شکل‌دهی رفتار انسان، ناهوشیار وی بوده که محل بایگانی خاطرات و یادبودهای عمدتاً ناخوشایند انسان است که از روز تولد روی هم تلنبار شده و روی رفتار و فرآیندهای ذهنی جاری فرد اثر قاطع می‌گذارد.

پارادایم وضعیت‌گرا/محیط‌گرا:

- ✓ مفهوم ابتذال شر که توسط هانا آرنت و پس از تماشای دادگاه آیشمن (افسر نازی) ابداع شد، بیان می‌دارد که اعمال شرورانه، لزوماً توسط افراد شرور انجام نمی‌شود بلکه در عوض ممکن است صرفاً نتیجه عملکرد مامورانی باشد که با وظیفه‌شناسی، از دستورات پیروی می‌کنند.
- ✓ آزمایش شوک الکتریکی میلگرام و زندان استنفورد زیمباردو، در زمینه ابتذال شر وجود دارد که ثابت کرده است مردم عادی را به سادگی می‌توان وادار به انجام اعمال بی‌رحمانه کرد.
- ✓ ابتذال شر در اواخر قرن بیستم، به تبیین اصلی برای مسئله شرارت دسته جمعی تبدیل شد چون تبیینی برای بدترین آزمایش‌های استنلی میلگرام درباره فرمانبرداری است.
- ✓ آزمایش میلگرام نشان داد همه ما قادریم در سایه اقتداری مشروع و اطاعت‌پذیر، اصول و ارزش‌هایمان را نقض کنیم.
- ✓ این شیوه تفکر که بعضی افراد اساساً شرور و بعضی افراد اساساً خوب هستند، شیوه تفکر رایج و مورد علاقه متالهاین جهان بوده و به جهان، اینگونه نگاه می‌کنند.
- ✓ به اعتقاد زیمباردو، مرز نازکی بین خیر و شر وجود دارد و اظهار می‌دارد که جهان از آغاز، ترکیبی از خیر و شر بوده است و خواهد بود (اعتقاد مورد قبول بیشتر فلاسفه و متالهاین).
- ✓ به اعتقاد زیمباردو (اعتقادات رادیکال‌تر وی)، مرز بین خیر و شر نفوذپذیر و مبهم بوده و این امکان وجود دارد که فرشتگان به شیاطین و بالعکس تبدیل شوند.
- ✓ نتیجه آزمایش زندان استنفورد زیمباردو این بود که افراد به این علت به ورطه ستمگری می‌افتند که بطور طبیعی و نسنجیده، خود را با نقش‌ها و نمایش‌نامه‌های مسموم‌کننده‌ای که با موقعیت‌های خاص همراه است، تطبیق می‌دهند.

نظریه رفتارگرایی:

- ✓ طبق نظر مک‌گواپر، در طول دهه ۱۹۵۰ یکی از منابع عمده الهام روانشناسی سیاسی، رفتارگرایی محرک - پاسخ بود.

- ✓ این رفتارگرایی توصیف می‌کند چگونه نهادهای اجتماعی با محرک‌ها، پاسخ‌ها، سائق‌ها و تقویت‌ها، شخصیت سیاسی فرد را شرطی می‌کنند.
- ✓ واتسون که بنیانگذار رفتارگرایی بود، رفتارگرایی را چون ثرندایک و اسکینر را تحت تاثیر قرار داد.
- ✓ رفتارگرایان، ذهن انسان را همچون لوح سفیدی می‌دانند که در عمل، هر چیزی را می‌توان با استفاده از شرایط محیطی روی آن حک کرد.
- ✓ اسکینر استدلال می‌کند انسان‌ها می‌توانند از طریق شرطی شدن یاد بگیرند رفتارهای اجتماعی مسئولانه داشته و از رفتارهای غیر مسئولانه اجتناب کنند.

پارادایم فردگرا/طبع‌گرا:

- ✓ بطور کلی در این دیدگاه، جرم و بزه، یک نوع اختلال رفتاری تلقی شده که ناشی از خصوصیات فردی است.

نظریه زیگموند فروید:

- ✓ مقاله‌های اندیشه‌هایی درباره مرگ و جنگ، چرا جنگ و کتاب شخصیت‌شناسی ویلسون از فروید، بطور مستقیم به روانشناسی سیاسی پرداخته است.
- ✓ فروید در ۵ کتاب توتیم و تابو، روانشناسی گروهی و تحلیل آگو، آینده یک توهم، تمدن و ملالت‌های آن و موسی و یکتاپرستی، اشاراتی به تمدن، جامعه و سیاست کرده است.
- ✓ در عمق تابوی تشریفات که خصومت ناآگاهانه وجود دارد، غلو و رفتار افراطی بروز می‌کند.
- ✓ از نظر روانکاوی در تشریفات، میل سرکوب شده پیروان و میل سرکوب کننده رهبران، همزمان ارضا می‌شود. این اعمال به ظاهر متعلق به فعالیت ضمیر خودآگاه بوده اما در واقع، از ضمیر ناخودآگاه ناشی می‌شود.
- ✓ فروید در کتاب تمدن و ملالت‌های آن، ناهماهنگی اهداف فرد و جامعه را در زندگی متمدنانه و تمایلات خشونت‌گرایانه شور مرگ و برهم زنده نظم اجتماعی انسان را به بحث می‌گذارد.
- ✓ به اعتقاد وی، خودآزاری یا مردم‌آزاری، دو روی یک سکه و دو وجه از یک ساختار روانی و هیجانی است.
- ✓ مباحث فوق، دستمایه کتاب شخصیت اقتدارگرا از آدورنو و درون‌مایه اصلی تحلیل چرایی ظهور فاشیسم و نازیسم قرار گرفت.
- ✓ فروید در با سرشت سیاست، عقلانیت انسان را بطور بنیادین ضعیف می‌داند.
- ✓ به اعتقاد فروید، هویت و پیوندهایی که مردم را با یکدیگر ارتباط می‌دهد نیز مرهون رضایت هوشمندانه و اراده افراد نیست بلکه نتیجه هویت‌پذیری‌های ناهوشیارانه است.

نظریه آلفرد آدلر:

- ✓ آدلر در ابتدا، پرخاشگری را جایگزین میل جنسی فروید کرد اما بعدها، انگیزه قدرت‌طلبی و سپس برتری‌طلبی را انگیزه اصلی رفتارها و شکل‌گیری شخصیت دانست.
- ✓ برتری‌طلبی، صورت دیگر احساس حقارت و نشات گرفته از آن است.
- ✓ به اعتقاد اشپربر، نظریه آدلر تنها نظریه روانشناسی جدید است که به روانشناسی مسائل قدرت و منزلت، توجهی شایسته نشان داده است.
- ✓ رشد سیاسی و اجتماعی کودک و بزرگسال، در کانون توجه آدلر است.

- ✓ رشد سیاسی اجتماعی کودک از مادر شروع شده و در مدرسه و همه کانون‌های جامعه‌پذیری سیاسی، تداوم می‌یابد.
- ✓ احساس حقارت می‌تواند به سود فرد و جامعه عمل کند. شکست در احساس حقارت می‌تواند به عقده حقارت بینجامد.
- ✓ روزولت، در جوانی بسیار ضعیف بود و در نتیجه تمرین منظم، مردی قوی شده و چنان پیشرفت کرد که به ریاست جمهوری ایالات متحده رسید. پس احساس حقارت ناشی از نقص جسمی می‌تواند بر جاه‌طلبی فرد بیفزاید.

نظریه کارن هورنای:

- ✓ هورنای در رشد شخصیت، به روابط اجتماعی بخصوص رابطه والد-فرزند اهمیت زیادی می‌داد.
- ✓ به اعتقاد وی، علت اختلال در روابط انسانی مربوط به تعارضات جنسی نیست بلکه علت آن، مشکلات روانشناختی که آن هم ناشی از اضطراب اساسی است.
- ✓ اضطراب اساسی، آن احساس فراگیر و به تدریج فزاینده تنهایی و درماندگی کودک در دنیای بالقوه متخاصم است.
- ✓ بنظر او، ۳ الگوی رفتاری که اشخاص برای دفاع علیه اضطراب اساسی بکار می‌برند عبارتند از: الف) حرکت بسوی مردم (مهرطلب که شدیداً به محبت نیاز دارند)، ب) حرکت علیه مردم (پرخاشگر که شدیداً به قدرت و بخصوص قدرت برای تسلط بر دیگران نیاز دارند) و ج) دوری کردن از مردم (انزوا طلب که شدیداً به استقلال و خودبسندگی نیاز دارند و دوست دارند از دیگران کناره بگیرند).
- ✓ هورنای، رفتارهای پرخاشگرانه در سیاست را نه بر مبنای غریزه که بر مبنای یادگیری اجتماعی و متاثر از متکسبات اجتماعی می‌داند.
- ✓ تمایلات تخریبی، نه ذاتی بلکه اکتسابی است.
- ✓ طبع انسان قابل تغییر و اصلاح بوده و رفتارهای پرخاشگرانه نمی‌تواند ناشی از غرایز سرکوفته جنسی یا غریزه مرگ باشد بلکه ناشی از اضطراب اساسی و واکنشی در قبال رفتارهای ظالمانه یا نامهربانانه والدین در محیط خانواده است.
- ✓ نقد بنیادی هورنای از نگرش‌های مردانه نسبت به زنان از حیث زیستی و تهاجم نظری وی به جنس مرد و متهم کردن آنان به احساس حقارت ناشی از رشک رحم، دستاویزی برای جنبش‌های فمینیستی قرار داده است.
- ✓ جلوه سیاست و رفتار سیاسی در قالب حاکمان و محکومان در الگوی رفتاری ۳گانه، در اقبال میلیون‌ها نفر به جنبش نازیستی، نمونه خوبی برای الگوی رفتاری مهرطلبی است تا بر اضطراب درونی خود غلبه کنند.
- ✓ اقدام خشونت‌آمیز علیه مردم و تلاش برای قدرت‌افزایی از سوی نخبگان سیاسی، مکرر در سیاست رخ می‌دهد.

نظریه کارل گوستاو یونگ:

- ✓ مفاهیم بنیادین نظریه یونگ نظیر کهن‌الگوها یا ناخودآگاه جمعی، باعث موضع‌گیری وی در قبال ستیزه‌های سیاسی می‌شد.
- ✓ دغدغه‌های وی، حفظ فردیت، حقوق بشر و آزادی فرد و جلوگیری از یک دولت توتالیتر و متمرکز قوی از راه دگرگونی فرد فرد انسان بود.
- ✓ وی، تجانسی میان کیفیت هر جامعه و دولت از یک سو و شرایط ذهنی افراد آن از سوی دیگر برقرار می‌کرد.
- ✓ یونگ، قائل به نوعی سایه جمعی در ضمیر ناخودآگاه جمعی یک ملت یا ملل می‌باشد.
- ✓ دیدگاه یونگ معتقد است روان انسان هنگام تولد، یک لوح نانوشته است و انسان‌ها به فرض وجود محیط مناسب و دریافت آموزش‌های شایسته، اساساً بی‌گناه، معقول و خوب هستند.

- ✓ یونگ معتقد است آنچه به سرنوشت ملت‌ها شکل می‌دهد، نه اراده افراد بلکه عوامل فرا شخصی است.
- ✓ وی درباره قدرت نیروی ناخودآگاه می‌گوید: این، همان قدرت جهانی است که از همه قدرت‌های زمینی دیگر، به مراتب خطرناک‌تر است.
- ✓ یونگ برای خروج از عدم تعادل روانی، ۲ راه پیشنهاد می‌کند: الف) آگاهی بشر از سایه شخصی و جمعی و شناخت چنین نیروهای پست و ب) شناسایی و اقرار به وجود و عدم سرکوب آن.
- ✓ به اعتقاد وی، هرگاه فرد در یک توده اجتماعی غرق می‌شود، سایه به سادگی به شکل جمعی خود پس‌روی می‌کند.
- ✓ فرافکنی، سازوکار بعدی سایه در صورت سرکوب است (بعد از پس‌روی به شکل جمعی خود).
- ✓ فرافکنی، نسبت دادن نابجای کیفیت‌های ناخودآگاه یک فرد و یا گروه به محیط یا فرد و یا گروهی دیگر است.
- ✓ فرافکنی، نقشی اساسی در سیاست داشته، بطور ناخودآگاه صورت گرفته و شکلی ساده‌لوحانه و کاملاً مبهم دارد.
- ✓ روانشناسی جنگ یا روانشناسی شووینیسیم، فرافکنی را به بهترین وجه به نمایش می‌گذارد.
- ✓ در طول جنگ سرد، دو ابر قدرت سرمایه‌داری و کمونیسم بعنوان اوج شرارت و بدی مورد تاکید قرار می‌گرفت.
- ✓ سایه، همواره بر دیگران فرافکنی شده و در سیاست، این دیگران، همان دشمنان سیاسی فرد یا گروه هستند.
- ✓ در فرافکنی منفی، ترسی را که بی‌اختیار و در نهان از اهریمن درون خود داریم، متوجه طرف مقابل ساخته و همین، موجب می‌شود که تهدید (سایه) خطرناک‌تر جلوه کند.
- ✓ فرافکنی در واقع، افشا کننده ویژگی‌های ناخودآگاه ماست. قضاوتی که ما در حق دشمن خویش می‌کنیم، در واقع داوری ما درباره بخش ناخودآگاه وجود خودمان است.
- ✓ وجود واقعی دشمنی که بتوانیم هر چیز بدی را به گردن او بیندازیم، مایه آرامش خودآگاه و تسکین حس جبران‌خواهی ناشی از تمنای وضعیت آرمانی است.
- ✓ در فرآیند تحول سایه به رفتار سیاسی، روان نیاز به دشمن دارد و حتی دشمن تراشی می‌کند. همچنین روان برای توجیه احساسات خصمانه خود، به دشمنی آشکار و عینی استناد می‌کند.
- ✓ در موارد آشفتگی‌های روانی بسیار حاد، روان با آفریدن دشمنانی واقعی، عمداً به استقبال نابودی خویش می‌رود.
- ✓ به اعتقاد یونگ، بدلیل سرکوب ناخودآگاه و بخش سایه روان در دوران پس از روشنگری، کل تمدن غرب دچار نورویتیک حادی شده که این نورویتیک در قالب کشمکش‌های سیاسی خود، ویرانگری جلوه‌گر شده که مسابقه تسلیحات اتمی، یکی از نمونه‌های آن است.
- ✓ بنظر وی، فرافکنی منفی برای افراد و گروه‌های نسبتاً معتدل سودمند است ولی برای روان‌هایی که بخش سایه خود را بشدت سرکوب کنند، خطرناک است.
- ✓ سرکوب شدید سایه به محتویات منفی ناخودآگاه نیرو داده و جامعه یا فرد روان‌نژند (نورویتیک)، روان‌پریش شده و بی‌اختیار در پی ستیزه‌جویی و نابودی خویش است.

نظریه اریکسون:

- ✓ نظریه اریکسون برخلاف فروید و هورنای، ماهیتا سیاسی است.
- ✓ نظریه رشد وی، یک نظریه سیاسی-اجتماعی است که در هر مرحله، بحران و تعارضی بروز پیدا کرده که در صورت حل نشدن، این بحران‌های حل نشده، انباشته شده و در دوره بزرگسالی بصورت رفتار سیاسی بروز پیدا می‌کند.

✓ هرچه بحران‌های حل نشده در زندگی گذشته بیشتر باشد، شدت رفتار سیاسی افزایش می‌یابد و بسوی رادیکالی سوق می‌یابد.

✓ هرچه بحران کمتر باشد، ظهور شخصیت‌های افراطی در عرصه سیاسی کمتر خواهد شد.

✓ اریکسون، سیاسی شدن مخرب انسان‌ها را عمدتاً معلول بحران‌های حل نشده مراحل قبلی می‌داند.

✓ تاکید بیشتر نظریه اریکسون، بر دوره نوجوانی به بعد است.

✓ اریکسون، وزن عواطف را از دوره کودکی به اواخر نوجوانی و اوایل پختگی (حدود ۱۴ تا ۳۰ سالگی) انتقال داده است.

✓ مفهوم هویت‌یابی یا بحران هویت دوره نوجوانی، فرضیه و محور اصلی نظریه وی در سیاست و رفتار سیاسی است.

✓ حل بحران هویت در قالب دو سناریوی اصلی وارد سیاست می‌شود: الف) در صورت دستیابی فرد به هویت و

شکل‌گیری احساس هویت و ب) در صورتی که فرد دچار آشفتگی نقش شود، این احساس را تجربه می‌کند که واقعا

نمی‌داند چه کسی است.

✓ یکی از کارهای ارزشمند اریکسون، کاربردی کردن نظریه روانشناختی چرخه زندگی خود در سیاست و سیاستمداران

است.

✓ وی در شکل‌دهی نظریه خود از ۳ روش بازی درمانی، بررسی‌های مردم‌شناسی و تاریخچه روانی استفاده کرد.

✓ معمول‌ترین ارزیابی اریکسون، تحلیل تاریخچه روانی بوده که شامل بررسی‌های شرح حال نویسی است.

✓ تاریخچه روانی و ترکیب روش تحلیل روانی با دانش تاریخ، از ابداعات فروید است ولی اریکسون با مباحث تطبیقی بر

روی گاندی و لوتر، این روش را ارتقا بخشید.

✓ بحران روانی هیتلر و بحران سیاسی جامعه آلمان، موجب به قدرت رسیدن و اقدامات جنگ‌طلبانه او شده است.

✓ هیتلر از نظر شخصی و دوران کودکی، دچار عقده‌های روانی و بحران نشده و احساس حقارت، در مراحل ۴گانه اولیه

بوده و در مرحله پنجم نیز با بحران هویت روبرو شده است.

نظریه اریک فروم:

✓ فروم، روانکاو و فیلسوف پیرو مکتب فرانکفورت و از نخستین کسانی است که آرای فروید را با اندیشه‌های مارکس در

هم آمیخته تا از آن معجونی برای نقد جامعه صنعتی و بخصوص فاشیستی آلمان بسازد.

✓ فروم، روانشناسی نخبگان سیاسی را انجام داده است.

✓ وی در کتاب آناتومی ویران‌سازی انسان، به روانشناسی هیتلر و در کتاب گریز از آزادی، به تحلیل روانشناختی

فاشیسم و دموکراسی پرداخته است.

✓ به باور او، افراد در کودکی آموزش می‌بینند تا به شیوه‌ای رفتار کنند که با نیازهای جامعه سازگار باشند.

✓ جامعه فئودال یا فاشیست، افراد را پذیرا و منفعل و جوامع سرمایه‌داری، افراد را مصرف‌کننده بار می‌آورند.

✓ میل به همانندی و هویت در یک جامعه سرمایه‌داری ممکن است در قالب اندوختن ثروت و مال و در نتیجه ممتاز شدن

تجلی کند یا در قالب عضویت در یک شرکت بزرگ تا وابستگی به آن شرکت، سبب امتیاز او شود.

✓ فروم در کتاب گریز از آزادی، پیوند روانشناسی و اندیشه سیاسی در تمدن غرب را نشان می‌دهد.

✓ به اعتقاد وی، در تاریخ تمدن غرب هرگاه مردم آزادی بیشتری بدست آورده‌اند، بیشتر احساس تنهایی، بی‌اهمیتی و

بیگانگی از دیگران پیدا کرده‌اند.

- ✓ آزادی با نیاز ما برای امنیت و هویت‌یابی، تناقض دارد و به همین دلیل، مردم قرن بیستم بیشتر احساس تنهایی، بیگانگی و بی‌اهمیتی می‌کنند.
- ✓ فروم علت این آزادی زیاد را، طغیان‌های اجتماعی بوسیله رنسانس، اصلاح دینی پروتستان‌ها، انقلابات سیاسی، انقلاب صنعتی و به تبع آن گسترش آزادی‌های مردم می‌داند.

پارادایم کل‌نگر:

- ✓ دو چشم‌انداز گسترده درباره طبیعت انسان وجود دارد: دیدگاه داغ و دیدگاه سرد.
- ✓ در دیدگاه داغ، افراد را هدایت شده بوسیله نیازها، تمایلات و هیجانات دانسته و مردم، حیواناتی اجتماعی هستند که می‌خواهند و احساس می‌کنند پیش از آن که فکر کنند.
- ✓ دیدگاه داغ بر انگیزش و هیجان بعنوان تعیین‌کننده‌های افکار و اعمال، تاکید می‌ورزد.
- ✓ دیدگاه سرد، نقطه مقابل دیدگاه داغ بوده و بر جنبه‌های معقول‌تر و تحلیلی‌تر رفتار انسان تاکید دارد.
- ✓ در دیدگاه داغ، چگونگی تفکر مردم، خواست و احساسات آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد.
- ✓ در دهه‌های ۵۰ و ۶۰ میلادی، دیدگاه داغ و در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ میلادی، دیدگاه سرد غالب بوده است.
- ✓ دیدگاه سرد چنان نیرومند بود که آن را انقلاب شناختی نامگذاری کردند.
- ✓ این دیدگاه در دهه ۱۹۹۰ بصورت ترکیبی در آمده و روانشناسان به یک دیدگاه کل‌گرا مایل شدند.

نظریه میدانی:

- ✓ کورت لوین، روانشناس معروف اجتماعی، این نظریه را مبتنی بر فرمول $B = f(P, E)$ مطرح کرد که در آن، رفتار را تابعی از تعامل میان شخص و محیط در نظر گرفت.
- ✓ تئوری میدانی بر مبنای این عقیده شکل گرفت که لوین، رفتار انسان را نتیجه اعمالی می‌داند که در میدان قدرت او اتفاق می‌افتد.
- ✓ لوین، میدان را اینگونه تعریف می‌کند: کلیت واقعیت‌هایی که بطور دو جانبه به هم وابسته‌اند و از هم تاثیر پذیرفته و بر هم تاثیر می‌گذارند.
- ✓ فضای زندگی، نمایانگر هر چیزی در میدان است که شخصیت فرد را تشکیل می‌دهد و بواسطه تغییرات در محیطی که او در آن زندگی می‌کند، دگرگون می‌شود.
- ✓ رفتار نیز تابعی از همین تغییرات در فضای زندگی است و براساس همین تغییرات، شکل می‌گیرد.
- ✓ در این فرمول، شخص و محیط، متغیرهایی با وابستگی متقابل به شمار می‌آیند.
- ✓ در روانشناسی میدانی، رفتار بر تغییر در فضای زندگی ناظر است. این تغییر، روانشناختی بوده و برحسب رشد هوشی فرد انجام می‌گیرد.
- ✓ فضای زندگی شخص، جهان روانشناختی او یا موقعیت حال (اکنون) است یعنی شامل شخص، محیط روانشناختی یا بخشی از محیط اجتماعی و مادی فرد می‌شود.
- ✓ اعتقاد لوین که عوامل بیرونی و درونی بر رفتار انسان تاثیرگذار است، صورت ابتدایی‌تر دیدگاهی است که امروزه به چشم‌انداز تعامل‌گرا موسوم است.
- ✓ هم‌پوشانی دو کنش فردی و اجتماعی در متولد شدن یک پدیده یا رفتار سیاسی خاص دخیل است.

فصل سوم: شخصیت، هویت و جامعه‌پذیری سیاسی

- شخصیت:** مجموعه صفات هیجانی و رفتاری هر شخص که نسبتاً ثابت و قابل پیش‌بینی است و او را از دیگران متمایز می‌کند.
- ✓ شخصیت، مفهومی است که به ویژگی‌های مشخص و ملموس و واکنش‌های فرد در موقعیت‌های مختلف اطلاق می‌شود.
 - ✓ لغت پرسونا به معنای نقاب یا ماسک می‌باشد.

رابطه شخصیت و سیاست:

- ✓ شخصیت بر نحوه تفکر و رفتار افراد در صحنه سیاسی تاثیر می‌گذارد و تحت تاثیر تجارب افراد نیز قرار دارد.
- ✓ بررسی شخصیت و سیاست، قدیم‌ترین سنت در روانشناسی سیاسی است.
- ✓ تعداد زیادی از مطالعات اولیه در روانشناسی سیاسی در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ میلادی، به شخصیت توجه داشتند.
- ✓ روند مطالعه شخصیت باعث پژوهش‌های زیادی شد که تاریخچه روانی و یا شرح حال روانشناختی خوانده می‌شوند.
- ✓ رویکرد شرح حال روانشناختی بر خصوصیات شخصیتی رهبران سیاسی و چگونگی تاثیر این خصوصیات بر عملکرد سازمانی آنها تاکید دارد.
- ✓ تحلیل تئوریک روانکاوانه یا فرویدی، منجر به تحلیل شخصیت شد چون سائق‌ها یا انگیزه‌های پنهان آدمیان را تزیه و تحلیل می‌کرد.
- ✓ فروید ماهیت بسیاری از انگیزه‌ها را ناهوشیار قلمداد کرده که خودشان را تنها در هنگام خواب و لغزش‌های زبانی آشکار می‌سازند.
- ✓ به اعتقاد فروید، نهاد بطور دائمی، بچه‌ای است که همراه ما بوده و خواهان خشنودسازی و کامرواسازی لحظه‌ای است.
- ✓ نهاد به واقعیت بیرونی نیازهای دیگران توجهی ندارد.
- ✓ نهاد، براساس چیزی که فروید، آن را اصل لذت می‌نامد، عمل می‌کند.
- ✓ با افزایش مراودات کودک با جهان، من فرد براساس اصل واقعیت رشد می‌کند.
- ✓ من می‌فهمد که افراد دیگر نیز دارای نیاز و آرزو بوده و اینکه گاهی تکانشی بودن و خودخواهی در جهت طولانی، می‌تواند به ما آسیب برساند.
- ✓ کار من این است که نیازهای نهاد را باهم روبرو می‌کند در حالی که واقعیت وضعیت را نیز زیر نظر می‌گیرد.
- ✓ در سن ۵ سالگی، پایان مرحله تناسلی رشد بوده و من برتر کودک توسعه می‌یابد.
- ✓ من برتر، بخش اخلاقی ماست و براساس محدودیت‌های اخلاقی و فرهنگی که والدین و مراقبان برای ما تعیین می‌کنند، رشد می‌یابد.
- ✓ بسیاری، من برتر را برابر با وجدان دانسته که دیکته می‌کند چه چیزی درست یا غلط است.
- ✓ به اعتقاد فروید، در فرد سالم، من نیاز دارد که قوی‌ترین عنصر در عناصر شخصیت باشد.
- ✓ من می‌تواند با مدنظر قرار دادن واقعیت خارجی، بین خواسته‌های نهاد و من برتر میانجی‌گری کند.
- ✓ اگر نهاد بیش از حد قوی شود (خود مرکزی)، رفتار تکانشی بر زندگی فرد مسلط می‌شود.
- ✓ فروید معتقد است از آنجا که ایجاد این تعادل بین نهاد و من برتر مشکل است، من، مکانیزم‌های دفاعی خاصی را بکار می‌برد که جابجایی، انکار، سرکوب و انتقال از جمله آنها هستند که در خدمت حفاظت از من قرار دارند.
- ✓ فروید به همراه ویلیام بولیت، اقدام به نوشتن شرح حال روانشناسی سیاسی توماس وودرو ویلیسون کرد.

- ✓ نقش انگیزه‌های ناهوشیار، رشد کودکی و مکانیزم‌های دفاعی جبرانی در توسعه شرح حال روانشناختی سیاسی در سال‌های اولیه، قابل توجه بوده است.
- ✓ لاسول، زمان بسیاری را صرف یادگیری آخرین تحولات روانکاوی فرویدی کرد و استدلال کرد آنچه را که شخصیت سیاسی می‌نامیم، نتیجه مکانیسم جابجایی مشکلات شخصی و انتقال آنها به حوزه عمومی است.
- ✓ چالش اصلی لاسول، جنبش‌های سیاسی بود که سرزندگی آنها از مکانیسم جابجایی امر خصوصی و تاثیر آن بر ایزه عمومی ناشی می‌شد.
- ✓ شرح حال روانشناختی، در برگیرنده تاریخچه زندگی فرد بوده و بسیاری از پژوهشگرانی که از رویکرد روانکاوی در مورد تحلیل شخصیت استفاده کرده‌اند، از این روش بهره برده‌اند.
- ✓ شرح حال‌های روانشناختی یا بر مفاهیم دفاع از من تمرکز دارند یا انواع خاصی از اختلالات شخصیتی، طیفی از روان رنجوری تا اختلالات شخصیتی پارانویایی.
- ✓ در زندگی‌نامه‌های روانشناختی معمولاً در جستجوی تشخیص الگوهای ثابت رفتاری فرد در طول زمان بوده تا بتوان با استفاده از روانکاوی، آنها را توضیح داد.
- ✓ لاسول مدعی شد رفتار برخی از افراد صاحب نقش سیاسی، تحت تاثیر آسیب‌شناسی روانی ایشان قرار دارد.
- ✓ لاسول، درک جدید آسیب‌شناسی روانی را به افکار بدیع فروید نسبت داد.
- ✓ مک‌کرا معتقد است روان رنجور خوبی، اختلالی شخصیتی و مشخصه افراد دچار اضطراب، کمروبی، آسیب‌پذیری، خصومت، افسردگی و تکانش است.
- ✓ ولکان در بررسی خودشیفتگی ادعا می‌کند که افراد خودشیفته در پی نقش رهبری از طریق جستجوی بی‌رحمانه قدرت بوده و از دیگران برای بالا رفتن از نردبان قدرت استفاده می‌کنند. این افراد دارای جاذبه شخصی بوده و در زمان نیاز مردم به داشتن رهبری قدرتمند، به قدرت می‌رسند.
- ✓ برت در تحلیل خود از استالین، ویژگی‌های شخصیت وی را منطبق بر الگویی یافت که ملازم بیماری پارانویاست که این شخصیت‌ها کاملاً پیچیده‌اند.
- ✓ برت عقیده دارد شخصیت‌های پارانویا در طول دو امتداد عمل می‌کنند: پرخاشگری و خودشیفتگی.
- ✓ پرخاشگری در یک انتها بعنوان قربانی و در انتهای دیگری بعنوان پرخاشگر تجلی می‌یابد.
- ✓ خودشیفتگی دارای طیفی از احساس کهنتری و مهتری بوده که افراد دچار، از انتهایی به انتهای دیگر در نوسان هستند.
- ✓ برت ادعا می‌کند که استالین، نمونه کلاسیک فردی پارانویایی است که این پارانویا به او کمک کرد به راس ساختاری بسیار متمرکز صعود کند و وقتی در راس آن ساختار قرار گرفت، موسسات دیوان سالاری اتحاد جماهیر شوروی را با اختلالات درونی شخصیتی خویش پیوند زد.

تیپ شخصیتی اقتدار طلب:

- ✓ براساس پژوهش کلاسیک آدورنو، شخصیت قدرت‌طلب، شخصیتی اساساً ضعیف، وابسته و ناامن بوده که برای رسیدن به احساس امنیت و قدرت، به دنبال آن است که نظم و انتظامی در جهان بوجود آورد.
- ✓ براساس نظر دوچ و کراوس، شخصیت مقتدر به واسطه روش‌هایی شکل می‌گیرد که والدین نسبت به فرزندان خود در قالب فرامین خشک و خشن اعمال کرده و حمایت و عشق را منوط به اطاعت بی‌قید و شرط آنان می‌کنند.

- ✓ این والدین در روابط خود با فرزندان، بیشتر بر حس وظیفه‌شناسی تاکید دارند تا بر مبادلات عاطفی.
- ✓ کودک با اطاعت از والدین، اولاً از نظر هویتی به والدین نزدیک شده و از آنان، آرمانی برای کودک می‌سازد. دوماً کودک، سرکشی خود را به گروه‌های خارجی که دارای پایگاه پست‌تر از والدین هستند، انتقال می‌دهد.
- ✓ اشخاص اقتدارطلب هم می‌توانند سلطه‌جو باشند و از ضعف زیردستان استفاده کنند و هم می‌توانند نسبت به افراد برتر و قوی‌تر، خود را تابع نشان دهند.
- ✓ ویژگی بسیاری از نازی‌ها چنین بود که هنگام پیروزی، سرمت و هنگام شکست، فروتن و خاضع می‌شدند.
- ✓ به اعتقاد نویسندگان کتاب شخصیت قدرت‌طلب، ریشه‌های اقتدارطلبی، روانی است.
- ✓ افرادی که به طرف راست افراطی تمایل دارند، نمایانگر احساس شدید انزوا، عدم اعتماد به نفس، عدم کفایت و نیاز اغراق‌آمیزی برای امنیت و اطمینان دارند.

ویژگی‌های تیپ شخصیتی اقتدارطلب:

۱. تجرر فکری
۲. گذشت نکردن از خطای دیگران
۳. دارا بودن تمایلات تبعیض نژادی
۴. خودمحوری
۵. چاپلوسی در برابر منابع قدرت
۶. زورگویی به فرودستان
۷. قضاوت‌های نادرست

شخصیت‌های اقتدارطلب برای کسب امنیت و اطمینان، در رفتارهای زیر افراط می‌کنند:

۱. تشریفات‌گرایی: پیوند جدایی‌ناپذیر با ارزش‌های متفاوت طبقه متوسط.
۲. فرمانبرداری استبدادی: گرایش مطیع و مومنانه نسبت به قدرت‌های ایده‌آل اخلاقی مربوط به گروه.
۳. ضد تحلیل: مخالفت با ذهنی‌گرایی، تخیل و تفکر عاطفی.
۴. موهوم‌پرستی و رفتار قالبی: اعتقاد به عوامل نهانی سرنوشت فردی، آمادگی برای فکر کردن در طبقات معین.
۵. قدرت و (سختی و خشونت): اشتغال فکری در شناسایی ابعاد تسلط-تسلیم، قدرت-ضعف، رهبری-پیروی از صاحبان قدرت، تاکید زیاد بر صفات‌های مرسوم «من»، ادعای مبالغه‌آمیز از توانایی و سختی و خشونت.
۶. ویرانگری و بدبینی: دشمنی عمومی، بدگویی به انسان.
۷. درون‌نگری: تمایل به اعتقاد به اینکه چیزهای وحشی و خطرناک در جهان ادامه دارد و پیش‌بینی جنبه‌های ظاهری قوای محرکه ناخودآگاه.
۸. جنسیت: توجه مبالغه‌آمیز نسبت به مسائل جنسی.

تیپ شخصیت ماکیاولی:

- ✓ این تیپ شخصیت که به نام نیکولو ماکیاولی، فیلسوف ایتالیایی نامگذاری شده، از دو دستورالعمل معروف وی پیروی می‌کند: الف) هدف، وسیله را توجیه می‌کند و ب) بهترین راه کنترل داشتن بر مردم این است که به آنها، آنچه را دوست دارند بشنوند، بگوییم.
- ✓ دستورالعمل دوم به روشنتی، ریاکاری، فرصت‌طلبی و نان به نرخ روز خوردن را آموزش می‌دهد.
- ✓ شخصیت ماکیاولی تمایل به بی‌رحمی، تدابیر خودمحورانه در روابط متقابل و عدم اعتماد به دیگران و دروغ‌گویی داشته و تدابیر فوق برای رسیدن به اهداف آنان است.
- ✓ معروف‌ترین کتاب ماکیاولی، شهریار نام داشته که در سال ۱۵۱۳ نوشته شده است.

- ✓ نصیحت ماکیاولی به شهریاران این بود که اساس تداوم قدرت حکام، ترس اتباع از ایشان است.
- ✓ به باور وی، هر جنگی به محض اینکه ضروری تشخیص داده شود، عادلانه است.
- ✓ ماکیاولی بر این عقیده اصرار داشت: باید از میهن پدافند کرد چه با رسوایی و چه با عزت و شرف و ...

سنخ‌های منشی سازنده و غیرسازنده:

- ✓ به اعتقاد اریک فروم، صفت‌های منشی، زیربنای همه رفتارها و نیروهای قدرتمندی است که شخص بوسیله آنها، خود را به جهان ربط می‌دهد.
- ✓ هر تیپ یا نوع منش، نشان‌دهنده نوع سازگاری و ارتباطی است که فرد با جامعه خود دارد.
- ✓ شخصیت هر فرد، مخلوطی است از انواع منش‌ها.
- ✓ صفت‌ها به ۲ نوع سازنده و غیر سازنده تقسیم می‌شوند.
- ✓ صفت‌های غیر سازنده شامل جهت‌گیری‌های گیرنده، بهره‌کش، محترک و بازاری است که همه آنها، راه‌های ناسالم ارتباط برقرار کردن با جهان هستند.

جهت‌گیری گیرنده:

- ✓ این افراد انتظار دارند که آنچه می‌خواهند، از منابع بیرونی مانند شخص دیگر، یک فرد صاحب اقتدار یا یک نظام بدست آورند.
- ✓ در روابط خود با دیگران، همواره دریافت‌کننده بوده و قویا به دیگران وابسته بوده و وقتی به حال خود رها شوند، کاملا فلج شده و بدون کمک بیرون، از انجام هر کاری ناتوانند.

جهت‌گیری بهره‌کش:

- ✓ این شخص، امنیت را از مقداری که می‌تواند احتکار یا پس‌انداز کند، بدست می‌آورد.
- ✓ رفتار فوق، هم در مورد پول و دارایی‌های مادی و هم در مورد عواطف و اندیشه‌ها صادق است.
- ✓ آنان با نظمی و سواسی در مورد دارایی‌های مادی و همچنین در مورد افکار و احساسات خود مشخص می‌شوند.

جهت‌گیری بازاری:

- ✓ این شخصیت، پدیده قرن ۲۱ و مشخصه جامعه سرمایه‌داری بویژه ایالات متحده است.
- ✓ به اعتقاد فروم، در فرهنگ بازاری، موفقیت یا شکست مردم بسته به این است که آنها به چه خوبی بتوانند خود را به فروش برسانند.
- ✓ قابلیت‌ها، مهارت‌ها، دانش یا کمال شخص نیست که به حساب می‌آید بلکه اینکه شخص تا چه حد از بسته‌بندی خوبی برخوردار باشد، مورد توجه است.
- ✓ قابلیت‌های سطحی از قبیل تبسم کردن، بشاش بودن یا خندیدن به لطفه‌گویی رئیس، مهمتر از قابلیت‌ها و توانایی‌های درونی بوده که ممکن است شخص از آنها برخوردار باشد.

جهت‌گیری سازنده:

- ✓ سنخ آرمانی و نماینده هدف غایی رشد انسان است.
- ✓ جهت‌گیری سازنده، نگرشی است که هر انسانی می‌تواند به آن برسد.
- ✓ مهمترین هدف این جهت‌گیری، اکتساب چیزهای مادی نیست، بلکه رشد دادن خویش‌ن‌های ماست.

جهت گیری مرده گرا:

- ✓ به مرگ، اجساد، تباهی و مدفوع و کثافت کشیده می شود.
- ✓ چنین فردی وقتی بیشتر احساس زنده بودن می کند که درباره مرگ، تدفین یا بیماری سخن بگوید.
- ✓ این فرد، تنها در گذشته بوده و هرگز در آینده نیست و تمایل دارد که سرد، ترشرو و فاصله گیر باشد.
- ✓ این فرد، قویا پایبند قانون و نظم و بکار بردن زور و قدرت بوده و بسوی تاریکی و شب جذب می شود.
- ✓ رویاهای آنها حول محور قتل، خون، اجساد و مجسمه دور می زند.
- ✓ چنین مردمانی، همه قاتلان بی رحم نبوده و حتی ظاهر کامل بی آزار دارند اما ردپایی از ویرانی عاطفی در گذر خود بجای می گذارند.
- ✓ به اعتقاد فروم، هیتلر، مثال کاملی از این سنخ است.

جهت گیری زنده گرا:

- ✓ عاشق زندگی بوده و جذب رشد، آفرینندگی و سازندگی است و نه مرگ و ایستایی و ویرانی.
- ✓ مایل است در دیگران نه با زور و قدرت بلکه با عشق، خرد و الگو بودن نفوذ کند.
- ✓ این نگرش با جهت گیری سازنده هماهنگ است.
- ✓ نظرگاه چنین شخصی، آینده است نه گذشته.

نظریه دیوید باربر:

- ✓ در سال ۱۹۷۲ در زمینه مطالعه شخصیت روسای جمهور آمریکا، کتابی با عنوان شخصیت رئیس جمهور منتشر کرد.
- ✓ کتاب وی، یکی از اولین کتاب هایی بود که روسای جمهور آمریکا را به شیوه ای مقایسه ای تجزیه و تحلیل کرد.
- ✓ او معتقد بود نخستین موفقیت یا شکست رئیس جمهور، تا حد زیادی تابع نوع شخصیت اوست.

بعد فعال / مثبت گرا:

- ✓ شامل روسای جمهوری با جاه طلبی های ملی بزرگ است.
- ✓ این روسای جمهور، ویژگی های شخصیتی مانند اعتماد به نفس، انعطاف، خوش بینی و رضایت در اعمال قدرت دارند.
- ✓ دارای دید فلسفی معین نسبت به آنچه یک بازی بزرگ خوانده می شود، هستند.

بعد فعال / منفی گرا:

- ✓ افرادی با احساس رضایت کم و در جستجوی قدرت بعنوان ابزاری برای نشان دادن جایگاه خود، سخت و بدبین، رانده شده و برخی اوقات شدیداً تهاجمی.
- ✓ این روسای جمهور، رویاهای بزرگی برای اجرایی کردن و ماندگاری در تاریخ دارند.

منفعل / مثبت گرا:

- ✓ شامل روسای جمهور مطیعی می شود که عمدتاً به حوادث، واکنش نشان می دادند تا اینکه آنها را آغاز کنند.
- ✓ این افراد دوست دارند محبوب باشند و به آسانی تحت تاثیر قرار می گیرند.
- ✓ شامل افرادی با خوش بینی سطحی می شود که عمومی جاه طلبی اندکی دارند.
- ✓ نسبت به خود و احترامشان، راضی هستند.

منفعل / منفی گرا:

- ✓ شامل افراد منزوی با میزان کم رضایت از خود و رغبت برای بده بستن در سیاست هستند.
- ✓ از منازعه اجتناب کرده و لذتی نیز در استفاده از قدرت ندارند.
- ✓ متمایل به محصور کردن خود در قالب اصول، قوانین و رویه‌ها هستند.
- ◀ بعد فعال در مقابل منفعل، به مقدار انرژی که رئیس جمهور صرف کارش می‌کند، اشاره دارد.
- ◀ به اعتقاد باربر، بهترین رئیس جمهور، رئیس جمهور فعال / مثبت گرا است.
- ◀ افراد فعال / مثبت گرا، متعادل و اهل رقابت در زندگی بوده که به خود احترام می‌گذارند، در مورد ایده‌های جدید خوشحال می‌شوند و خواهان یادگیری از تجربه‌ها، سالم و با انرژی هستند.
- ◀ به اعتقاد وی، شخصیت فعال / منفی گرا، مطلوبیت اندکی داشته و خطرناک هستند چون آنها به زور و تجاوز و موضوعاتی علاقه دارند که موجب فجایعی برای خود و کشورشان شده و سرسخت و انعطاف‌ناپذیرند.
- ◀ شخصیت‌های فعال / منفی گرا، اغلب گوشه‌نشین بوده و هنگامی که با مخالفتی روبرو می‌شوند، در خود فرو می‌روند.
- ◀ بنا بر ادعای باربر، افراد منفعل / مثبت گرا، با کمال میل و همکاری جویانه بجای اعتصاب و اعتراض، در جستجوی عشق و مهربانی بوده و خوش‌بین و دوستانه هستند.
- ◀ این افراد (منفعل / مثبت گرا) از رئیس جمهور بودن لذت برده و تا حدود زیادی از مقام خود احساس رضایت می‌کنند.
- ◀ افراد منفعل / منفی گرا، همه چیز هستند بجز رئیس جمهور. این نوع رهبران، احساس رضایت اندکی از مقام خود داشته و تلاش کمتری برای رسیدن به موفقیت می‌کنند.

هویت:

- ✓ هر فردی از کودکی، یک مفهوم خویشتن را برای خود پرورش داده که با مشاهده واکنش‌های دیگران، بسط داده می‌شود.
- ✓ قیاس مشهور کولی بیان می‌داند که سایرین، بصورت آینه تمام قدی هستند که فرد، تصورات اینکه چه می‌کند و چگونه، را از آن جمع‌آوری می‌کند.
- ✓ مفهوم خویشتن فرد می‌تواند اثر عمیقی بر رفتار سیاسی او داشته باشد.

هویت اجتماعی:

- ✓ کاربردهای سیاسی «نیاز» و «من» می‌تواند با افزودن مفاهیم هویت و شناسایی، گسترش بیشتری یابد.
- ✓ نیاز به امنیت، پذیرش و عزت نفس، تماما فرد را به برپایی هویت از خویش مستحکم می‌کشد.
- ✓ کودکان نه تنها رفتار و گرایش‌های والدین خود را عینا تقلید می‌کنند بلکه آن را قسمتی از هویت خود می‌سازند؛ عبارت دیگر، آنان ارزش‌ها و رفتار والدین خویش را درونی می‌کنند.
- ✓ به روند تقلید و درونی کردن رفتار، گرایش‌ها و ارزش‌های افراد یا شیئی دیگر، شناسایی (تمییز) اطلاق می‌شود.

هویت ملی:

- ✓ زمانی که شناسایی‌های کشور، شدیدتر از شناسایی‌های محلی است، کشور از نظر روانشناسی یا فرهنگی، یکپارچه است.

جامعه‌پذیری سیاسی:

- ✓ یکی از کاربردهای اصلی روانشناسی سیاسی مفهوم شناسایی، جامعه‌پذیری سیاسی است.
- ✓ جامعه‌پذیری سیاسی، روندی است که بوسیله آن، افراد، گرایش‌ها و وفاداری‌های سیاسی بنیانی خود را کسب می‌کنند.
- ✓ چنانچه والدین، احساس عمیقی از اعتماد و وفاداری را نسبت به نظام سیاسی داشته باشند، فرزندان آمادگی خواهند داشت که چنین کنند و بالعکس.
- ✓ تمایل کودکان به انتقال گرایش‌هایی که نسبت به والدین خود پرورانده شده به سایر اشخاص با اقتدار، جزئی از روند شناسایی است.
- ✓ ارزیابی‌های کودکان از قدرت پدر، بهترین پیشگویی کننده ارزیابی آنان از قدرت رئیس جمهور است.
- ✓ در کشورهای در حال توسعه، خانواده بعنوان عامل اولیه جامعه‌پذیری سیاسی باقی می‌ماند.

نقش خانواده:

- ✓ خانواده، انتقال ارجحیت برای یک حزب سیاسی را سبب می‌شود
- ✓ در اکثر زمینه‌ها، موثرترین نقش خانواده در حمایت از سایر نهادها در تعلیم اطلاعات و جهت‌گیری‌های سیاسی است.
- ✓ اساساً نفوذ خانواده، غیر مستقیم بوده و فقط گرایش‌های نسبت به اقتدار، قوانین و اطاعت را تحت تاثیر قرار می‌دهد.
- ✓ کودکانی که پدران خود را قدرتمند می‌بینند، تمایل دارند که در مسائل سیاسی، آگاه‌تر و علاقه‌مندتر باشند.

نقش مدرسه:

- ✓ مدرسه در آموختن قسمت اعظم گرایش‌ها، تصورات و اعتقادات مربوط به عملکرد سیاسی، نقش بزرگتر را ایفا می‌کند.
- ✓ خانواده در جامعه‌پذیری که اساس وفاداری نسبت به کشور است، بیشترین سهم را دارد.

نقش رسانه:

- ✓ کودکان در عصر تلویزیون، نقش بزرگسالان را بسیار زودتر از کسانی که صدها سال قبل زندگی می‌کردند، فرا می‌گیرند و اجتماعی می‌شوند.
- ✓ رسانه‌ها از عوامل بسیار مهم در جامعه‌پذیری ملی و فرهنگی محسوب می‌شوند.
- ✓ واقعیت ادراک شده از سوی کودکان از فرهنگی که در آن زندگی می‌کنند، به میزان زیادی نشات گرفته از رسانه‌هاست.

نقش شرطی‌سازی عامل:

- ✓ برخی معتقدند شرطی‌سازی عامل، وسیله بسیار موثری برای مطالعه آموزش‌های سیاسی در مقایسه با استفاده از مفاهیمی نظیر شناسایی است.
- ✓ پدیده‌ای که باعث می‌شود کودکان به حزبی تمایل پیدا کنند که والدین آنها، عضو آن هستند، به خوبی بوسیله الگوی شناسایی توجیه می‌شود.

فصل چهارم: روانشناسی رهبران و نخبگان سیاسی

- ◀ به اعتقاد بارنز، رهبری سیاسی یکی از قابل مشاهده‌ترین و غیر قابل فهم‌ترین پدیده‌های روی زمین است.
- ◀ در خصوص پدیده رهبری، دیدگاه وجود دارد: بزرگمرد، روح زمان (جبر تاریخ) و نظریه اقتضایی.

رهبران و پیروان از دیدگاه روانکاوی:

رهبران:

- ✓ اگر رهبران یک کشور دچار عقده‌های روانی ناشی از غرایز سرکوب شده باشند، از طریق یکی از سازوکارهای تسلیم‌طلبی یا سلطه‌طلبی تخیلی می‌شود.
- ✓ تخلیه در قالب سلطه‌طلبی به شکل اعمال خشونت به زیردستان در سطح تحلیل ملی یا به شکل اعلان جنگ علیه کشور دیگر رخ می‌دهد.
- ✓ تخلیه در قالب تسلیم‌طلبی، در شکل اطاعت از فرامین و دستورات رهبر یا فرمانده جنگ و یا اطاعت رهبر کشور کوچکتر از رهبر کشور ابرقدرت بروز می‌یابد.
- ✓ به اعتقاد فروید، رهبران بیشترین توانایی را در زدودن بعد عقلانی ذهن انسان‌ها دارا هستند.
- ✓ در ساختار روانی رهبران، من، بسیار قوی و رشد یافته بوده در صورتی که فرامین آنان ضعیف است.
- ✓ بدلیل قدرت من و در نتیجه بدلیل خودشیفتگی، وجدان اجتماعی و امر و نهی‌های آن، در آنان بسیار کم‌اثر است.

پیروان:

- ✓ در تیپ پیروان، من، رشد نکرده و در واقع مرکز خودآگاه آنان یعنی اراده، ضعیف است.
- ✓ یکی از دلایل عدم رشد من، تربیت خانوادگی است.
- ✓ سلطه فرامین بر نهاد موجب می‌شود که من، رشد نکرده تا توازن میان نهاد و فرامین ایجاد شود. فرامین نیز نهاد را بشدت سرکوب می‌کند.
- ✓ ذهن افرادی که نهاد آنان سرکوب شده، پر از اوامر اجتماعی بوده و بسیار انگ‌پذیر می‌شوند.
- ✓ پیروان، ویژگی خودمحوری و خودشیفتگی قوی نداشته و براحتمی تن به اطاعت می‌دهند.
- ✓ ریشه رفتارشناسی سیاسی در سناریوهای موفق یا ناموفق مراحل ۳گانه دهانی، مقعدی و آلتی است.
- ✓ فرآیند رشد هریک از اجزای ۳گانه ساختار شخصیت یعنی نهاد، من و فرامین در رفتارشناسی سیاسی، اهمیت دارد.
- ✓ انرژی سرکوب شده (لیبیدو) بواسطه محدودیت‌های فرامین با استفاده از سازوکار جابجایی، خود را در عرصه‌های دیگری نظیر فعالیت‌های اقتصادی، علمی، هنری و سیاسی تخلیه شده تا به فرد به آرامش برسد.
- ✓ غرایز سرکوب شده و مکنون در ضمیر ناخودآگاه، با استفاده از مکانیزم دفاعی تصعید (والایش) به شکل رفتارهای خیرخواهانه و جامعه‌پسند بروز می‌یابد.
- ✓ به اعتقاد فروید، فرایند زندگی سیاسی، عموماً با الگوی زندگی کودکان هماهنگ است.
- ✓ رهبر، مظهر قدرت، تصمیم‌گیری، اخلاق و هویت بوده و آنچه گروه‌ها و جوامع را منسجم نگه می‌دارد، احترام به رهبر بعنوان جانشین پدر است.

فرامن	خودشیفتگی	من	شاخص / سنخ
قوی	ضعیف	ضعیف	پیروان
ضعیف	قوی	قوی	رهبران

نظریه لاسول درباره رهبری سیاسی:

- ✓ لاسول، اولین دانشمند علوم سیاسی بوده که از روانشناسی و نظریه‌های شخصیت فروید در بررسی شخصیت رهبران سیاسی استفاده کرده است.
- ✓ عصاره نظریات وی، نقش نخبگان سیاسی در ظهور جنبش‌های سیاسی ناشی از تسری دادن احساسات خصوصی بر موضوعات عمومی و سیاست است.
- ✓ به اعتقاد وی، رهبران سیاسی، غالباً کشمکش‌های پنهان شخصی خود را در قالب نمادها و اهداف عمومی و بعنوان منافع عمومی مردم و بصورت منطقی و عقلانی جلوه می‌دهند.
- ✓ جنبش‌های سیاسی، محصول به جریان انداختن احساسات خصوصی در مجرای مسائل عمومی است.
- ✓ به اعتقاد لاسول، اقتدارطلبی رهبران سیاسی از احساس بی‌کفایتی که آنان در ذهن خود نسبت به خود داشتند، ناشی می‌شده است.
- ✓ ریشه این بی‌کفایتی در درون خانواده و دوران کودکی فرد بوده که نیازمند احترام، حرمت و شناسایی است.

ریخت آشوبگر:

- ✓ ریخت اقتدارطلبی است که شناسایی و حرکت لازم را از والدین، خانواده و محیط زندگی کودکی بدست نیاورده که موجب یک خودشیفتگی قوی در وی می‌شود.
- ✓ چنین فردی از نظر اجتماعی، اعتراض خود را نسبت به نهادهای اجتماعی آغاز و در ادامه نسبت به نهادهای اخلاقی، خانوادگی، مذهبی و جامعه تا خود دولت و رهبران سیاسی جامعه ابراز می‌کند.
- ✓ او همه نهادهای اجتماعی و سیاسی را زیر سوال برده و از همه ارزش‌ها، ارزش‌زدایی می‌کند.
- ✓ لاسول، نیچه را بعنوان یکی از شخصیت‌های آشوبگر معرفی می‌کند.
- ✓ شخصیت آشوبگر، کسی است که می‌خواهد از خود، ابرمرد ساخته و نهادهای اجتماعی را چنان تغییر دهد که در نهایت، حرمت و شناسایی از دست رفته خود را بدست آورد.

ریخت اصلاح‌گر:

- ✓ در نتیجه تعلیم و تربیت خانوادگی در دوران کودکی، اعتماد به نفس نداشته و ذهنش پر از شک و تردید است.
- ✓ این افراد، همیشه بدنبال یقین مطلق هستند.
- ✓ اینان، لیبیدوی خود را متوجه زندگی اجتماعی کرده و آن را برای تغییر محیط اجتماعی بکار می‌برند.
- ✓ اصلاح‌گر، ریختی است که می‌خواهد جهان و محیط آلوده خود را متغیر سازد.
- ◀ افرادی که نیاز به حرمت و شناسایی آنها ارضا شده و نه یقین و اعتماد لازم را در زندگی و کودکی کسب کرده‌اند، عرصه تاریخ را محل تاخت و تاز خود قرار داده تا کمبودهای شخصی خود را جبران کنند.

ریخت مدیر:

- ✓ کسی است که در زندگی خانوادگی، شناسایی، حرمت و اعتماد بنفس را کسب کرده و لیبیدویش، متوجه دیگران و زندگی اجتماعی اوست.
- ✓ بدنبال خلاقیت در زندگی اجتماعی بوده و می‌خواهد شخص و شخصیت خود را به کمال برساند.
- ✓ در زندگی سیاسی، عمل‌گرا بوده و بدنبال سر و سامان دادن به اوضاع اجتماعی است.
- ✓ به اعتقاد لاسول، سالم‌ترین رویکرد، ریخت مدیر بوده و بایستی با آموزش، این ریخت را زیاد کرده تا جامعه، سیاست‌زدایی شود.
- ✓ به باور وی، آموزش رهبران سیاسی، یکی از مهمترین کارهای هر جامعه بوده و نباید اجازه داده شود هیچکس بغیر از طریق آموزش سیاسی، به قدرت برسد.

شرح حال روانی برخی از رهبران و نخبگان سیاسی:

وودرو ویلسون:

- ✓ وی، همسان‌سازی قوی با پدر روحانی خود داشته که منجر به شکل‌گیری فرامن قوی و تنبیه‌کننده در او شده است.
- ✓ او، نیاز به سلطه‌گری داشته که بدون توجه به بهبودی و حمایت از حرمت خود آسیب‌دیده‌اش ایجاد شده بود.
- ✓ وی از طریق تایید شدن و احترام دیدن، برانگیخته می‌شد.
- ✓ زمانی که برانگیخته می‌شد، با توسل به مکانیزم دفاعی واکنش وارونه، علیه پرخاشگری خود اقدام نموده و با اضطراب آزاردهنده‌ای، در انتظار مخالفت بسر می‌برد.
- ✓ هنگامی که از نظر عاطفی برانگیخته می‌شد، برای دستیابی به آرزوهای سیری‌ناپذیر و لجاجت اجباری، به انکار و ادراک تحریف شده می‌پرداخت.
- ✓ تغییرات شخصیتی که باعث شکست او شد عبارتست از اعتماد بیش از حد توأم با خوشی، لجاجت، تحریک‌پذیری، سوءظن و هذیان.

لیندون جانسون:

- ✓ شخصیت جانسون را فعال/منفی‌گرا، خودشیفته، پارانویایی، شدیداً افسرده و قربانی تربیت سخت مادری توصیف کرده‌اند.
- ✓ بهترین و قدیمی‌ترین تحلیل روانشناختی جانسون را گودوین در کتاب لیندون جانسون و رویای آمریکایی در سال ۱۹۷۶ و براساس روش روانکاوی نوشته است.
- ✓ رابرت دالک، جانسون را موضوعی مناسب برای بررسی پارانویای سیاسی می‌داند.

جرج بوش (بوش پسر):

- ✓ جاستین فرانک براساس نظریه روانکاوی ملانی کلاین معتقد است که شکل‌گیری شخصیت بوش در اوایل کودکی، راهنمای مهمی برای درک رفتارهای بعدی اوست.
- ✓ پدر وی، غالباً دور از محل زندگی و مادر وی، مادری بی‌عاطفه، بی‌احساس و قدرت‌طلب بوده است.
- ✓ او در واکنش به این روش تربیت، جهان را با تفکر سیاه و سفید شناخته و جنون خود بزرگ‌بینی و قدرت مطلق دارد.

آدولف هیتلر:

- ✓ خطوط اصلی شخصیت وی از نظر هانری موری عبارتست از: الف) روحیه سلطه‌جویی و برتری خواهی، ب) روحیه تهاجم و انتقام، ج) سرکوبی شعور اخلاقی، سازگاری و عشق و د) نسبت دادن عناصر انتقادپذیر شخصیت خود به دیگران.
- ✓ احساس خجالت و فرمانبرداری خاص هیتلر باعث شد او با پرورش نیاز به سلطه در خود، در برابر این دو حس، واکنش نشان دهد.
- ✓ آنچه اصطلاحاً وجدان اخلاقی نامیده می‌شود، در وی وجود نداشته است.
- ✓ زشت‌ترین جنبه شخصیت وی، مرده دوستی اوست.
- ✓ نکروفیلی (مرده دوستی)، میل غیر طبیعی نسبت به افراد و اشیای مرده، در حال پوسیدن، کثیف، متعفن و بیمار است.
- ✓ نخستین قربانیان حس ویرانگری هیتلر، ضعفا و بیماران درمان‌ناپذیر آلمان و سپس، سروان ارنست روهم و چند صد نفر از اراذل و اوباش سازمان اس.آ و دست آخر، کشتار نژادهای اسلاو، کولی‌ها و یهودیان بوده‌اند.
- ✓ از دیدگاه منحط و بیمار هیتلر، نژادهای پست، خون آریایی مردم آلمان را مسموم کرده‌اند.

محمدرضا پهلوی:

- ✓ او، بسیار خود بزرگ‌بین بوده که نتیجه محیط دیکتاتوری بوده که در آن رشد و شخصیت وی شکل گرفته است.
- ✓ یکی از ویژگی‌های شخصیت وی، اشتیاق و تمایل زیاد به تملق و چاپلوسی و تعریف از خودش بود.
- ✓ شاه، ضعف زیادی در برابر زنان داشته و در فساد اخلاقی، حد و مرزی نمی‌شناخت و اصول اخلاقی را رعایت نمی‌کرد.

معمر قذافی:

- ✓ او، نمونه بارز خودشیفتگی بوده که در ۲۷ سالگی بدنبال کودتای نظامی توسط خود، رئیس‌جمهور لیبی شد.
- ✓ وی، نمونه اغراق‌آمیز یک دیکتاتور خودشیفته بوده و خود را خالق و سازنده لیبی می‌دانست.

ژوزف استالین:

- ✓ به محض رسیدن به قدرت، چنان گرایش‌های پارانوئیدی و ستیزه‌جویانه‌ای بروز داد که لنین، او را بعنوان انسانی بسیار خشن توصیف کرد.
- ✓ در دهه ۱۹۳۰ که پارانوئیدی او بحرانی شد، پاکسازی گسترده حزب بلشویک انجام گرفت.
- ✓ تاسف‌انگیزترین واقعه، شاید واقعه قحطی اوکراین در سال ۱۹۳۲ بود.

وینستون چرچیل:

- ✓ چرچیل از دو نوع افسردگی خلق ادواری و افسردگی ناشی از بیماری‌های عمومی رنج می‌برد.
- ✓ خلق ادواری با دوره‌های متناوب شادی و ناامیدی شدید همراه است. لحظات افسردگی (بقول چرچیل: سگ‌های سیاه من) باعث بی‌اشتهایی یا اشتهای مفرط، بی‌خوابی یا پرخوابی، افت انرژی، عدم اعتماد به نفس، عدم تمرکز، اشکال در تصمیم‌گیری و احساس یاس و ناامیدی در بیمار می‌شود.

فیدل کاسترو:

- ✓ او نمونه بارز یک رهبر سیاسی منزوی و شخصیت اسکیزوئید است.

✓ انزوای او، با شخصیت خودشیفته‌اش مرتبط بوده و این تیپ شخصیت، ظاهری مبتکر، خودپسند و سرشار از اعتماد بنفس دارد.

مطالعات موردی:

✓ در ارزیابی شخصیتی هیتلر توسط کولیچ و سگال، هیتلر دارای اختلال‌های شخصیتی پارانویا، جامعه‌ستیزی، خودشیفتگی و آزارگری بود.

✓ همچنین هیتلر احتمالاً تمایلات اسکیزوفرنیک و از جمله خود بزرگ‌بینی مفرط و خطای فکر داشت.

✓ در مطالعات کولیچ و سگال درباره صدام نیز اختلالات پارانویا، جامعه‌ستیزی، خودشیفتگی و آزارگری و حتی نشانه‌های احتمال اسکیزوفرنی همانند هیتلر دیده شد با این تفاوت که ویژگی آزارگری در وی، قوی‌تر از هیتلر بود.

✓ کولیچ با ترکیب بررسی‌های فوق، به این فرضیه رسید که ترکیبی از ۶ اختلال شخصیتی آزارگری، جامعه‌ستیزی، پارانویا، خودشیفتگی، اسکیزوئید و اسکیزوفرنی‌گونه می‌تواند شخصیت دیکتاتورها را بطور کلی نشان دهد.

✓ کیم جونگ ایل، رهبر سابق کره شمالی نیز دارای اختلالات فوق بوده که همبستگی وی با صدام، بیش از هیتلر است.

الگوی رهبری فرهمند:

✓ نظریه بزرگمرد در رهبری به ساده‌ترین شکل خود مدعی است که رویدادهای مهم ملی یا جهانی، تحت تاثیر افرادی برجسته بوده که سازنده آن رویدادها هستند.

✓ معروف‌ترین طرفدار این نظریه، توماس کارلایل است.

✓ مطالعات وود نشان داد رهبران قوی، متوسط و ضعیف به ترتیب بر کشورهای قوی، متوسط و ضعیف حکومت می‌کنند.

✓ به باور وود، رهبران قوی باعث رشد و شکوفایی کشورشان می‌شوند.

✓ به اعتقاد سودفلد و رنک، موفق‌ترین رهبران انقلابی کسانی بوده‌اند که توانسته‌اند رفتارهای خود را به تناسب تقاضاهای زمان و موقعیت، تغییر دهند.

✓ به اعتقاد آنان، رهبران انقلابی بایستی در مرحله اولیه کشمکش‌ها و درگیری، از نظر شناختی، ساده بود و در برخورد با مسائل، قاطع و یکجانبه عمل کنند اما پس از پیروزی و برای تداوم انقلاب، رهبران موفق باید دیدگاه واقع‌بینانه‌تری از جهان داشته باشند.

✓ برخی رهبرانی که پس از انقلاب نیز همچنان موفق بودند عبارتند از کرامول در انگلستان، جفرسون در آمریکا، لنین و استالین در شوروی و کاسترو در کوبا.

✓ برخی رهبرانی که نتوانستند پس از پیروزی انقلاب، قدرت خود را حفظ کنند چون همچنان بر قاطعیت و یکجانبه بودن خود اصرار و پافشاری می‌کردند عبارتند از همیلتون در آمریکا، تروتسکی در شوروی و چگوارا در کوبا.

✓ معنویت، جذابیت، مهارت‌های ارتباطی و توانایی متقاعدسازی، از برجسته‌ترین ویژگی‌های رهبر فرهمند بشمار می‌رود.

✓ از جمله خصوصیات امام خمینی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: الف) ایمان به غیب و توکل به خدا، ب) تواضع، ج)

قاطعیت و سازش‌ناپذیری، د) صبر و گذشت، ه) جامعیت شخصیت، و) نظم و برنامه‌ریزی، ز) عدم توجه به دنیا و ح) خودسازی و اخلاق پسندیده اسلامی.

روانشناسی نخبگان سیاسی:

- ✓ اصطلاح نخبه اغلب برای ارجاع به اعضای بسیار فعال جمعیت، مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- ✓ نخبگان از نظر آلموند عبارتند از: الف) نخبگان سیاسی (رهبران سیاست رسمی)، ب) نخبگان بروکرات (اعضای هیئت تخصصی که بدلیل آشنایی و تماس با دولت، از قدرت‌های خاصی برخوردارند)، ج) نخبگان منافع (نمایندگان بخش خصوصی یا گروه‌های دارای جهت‌گیری سیاسی) و د) نخبگان ارتباطاتی.
- ✓ نخبگان ارتباطاتی نه تنها شامل اعضای رسانه بلکه شامل رهبران افکار موثر که از کانال‌های میان فردی استفاده می‌کنند همچون روحانیون نیز می‌شود.
- ✓ پاره‌تو، جزء اصلی‌ترین نظریه‌پردازان نخبگان با رویکردی روانشناختی بوده که اندیشه خود را در کتاب ذهن و جامعه به چاپ رسانده است.
- ✓ به اعتقاد وی، ۲ دسته نخبه به نام‌های نخبه حاکم و نخبه غیر حاکم وجود دارد.
- ✓ نخبگان حاکم، کسانی هستند که بطور مستقیم یا غیر مستقیم بر تصمیمات سیاسی اثر می‌گذارند.
- ✓ نخبگان غیر حاکم، کسانی هستند که دارای موقعیت رهبری در جامعه بوده اما بر تصمیمات سیاسی اثر نمی‌گذارند.
- ✓ به اعتقاد وی، گروه از ویژگی‌های انسانی، توانایی‌ها و گزینه‌های فردی ناشی می‌شود.
- ✓ به اعتقاد او، انسان‌ها منطقی رفتار نمی‌کنند بلکه می‌کوشند کنش‌های خود را بطور منطقی از طریق ایدئولوژی‌ها یا ارزش‌ها که اشتقاق نامیده است، توجیه کنند.
- ✓ پاره‌تو، ارزش‌ها، اشتقاق‌ها و غرایز که حالات ذهنی ایجاد کرده کرده، باقی‌مانده‌ها می‌نامد که اساس فعالیت انسانی را تشکیل می‌دهد.
- ✓ باقی‌مانده‌ها به ۲ دسته غرایز ترکیب و ماندگاری انبوهه‌ها تقسیم می‌شود.
- ✓ غرایز ترکیب شامل استفاده از اندیشه و تخیل است و کسانی که بر این اساس عمل می‌کنند، روباه صفت هستند.
- ✓ ماندگاری انبوهه‌ها بر دوام، ثبات و نظم تاکید کرده و کسانی که بر این اساس عمل می‌کنند، شیر صفت هستند.
- ✓ گروه نخبه مورد نظر پاره‌تو، ترکیبی از روباهان و شیران هستند.
- ✓ در نظر پاره‌تو، طبقه نخبگان فقط از راه زور فرمان نمی‌رانند بلکه دست کم تا حدی با رضایت فرمانبرداران حکومت می‌کنند.
- ✓ پاره‌تو برای تبیین جایگاه نخبگان، بحث هرم اجتماعی را مطرح می‌کند.
- ✓ هرم، نماد جامعه بوده و راس هرم را طبقه نخبگان و قاعده آن را توده‌ها در اختیار گرفته‌اند.
- ✓ هرچه جریان گردش نخبگان (افول نخبگان دیروز و ظهور نخبگان امروز) روان‌تر باشد، به همان اندازه جامعه، سالم‌تر و کارکرد آن بهتر خواهد بود.
- ✓ به اعتقاد وی، شرط اساسی برای آن که یک طبقه حاکم همچنان پایدار و موفق بماند، این است که اعضایش آمیزه‌ای از دو سنخ روباهان و شیران باشند.

فصل پنجم: عاطفه، هیجان و نگرش

◀ یک بر جنبه شناختی اقدامات خشونت‌بار تاکید دارد.

عاطفه و هیجان:

- ✓ فیسکه و تیلور، عاطفه را واژه‌ای عمومی برای طیف وسیعی از ترجیحات، ارزیابی‌ها، حالات و هیجانات دانسته‌اند.
- ✓ آنان هیجان را ترکیبی پیچیده از عواطف، فراتر از احساسات خوب یا بد می‌دانند که شامل خوشحالی، آرامش، عصبانیت، ترس، غصه و احساسات دیگر است.
- ✓ عاطفه ممکن است مثبت یا منفی باشد.
- ✓ اوتانی و ویر، عاطفه را حالتی فیزیولوژیک دانسته که به صورت‌های خوشایند یا غیرخوشایند، مثبت یا منفی تجربه می‌شود.
- ✓ آنان هیجان را حالات عاطفی تعریف می‌کنند که به معنای دقیق‌تر، برچسب عصبانیت، نفرت، ترس، عشق و احترام بر آن خورده باشد.

- ◀ بسیاری از پدیده‌ها در سیاست، بیش از نوع سرد پردازش اطلاعات، متضمن هیجان و احساس هستند.
- ◀ بسیاری از مفاهیم سیاسی، هیجانی بوده که روانشناسان از آنها به شناخت‌های گرم یاد می‌کنند.
- ◀ رابرت زایونک می‌گوید: هیچکس را نمی‌توان بدون تجربه برخی احساسات آنیِ دفعی یا جذبی و بدون اندازه‌گیری چنین احساساتی به دیگران معرفی کرد.
- ◀ سیاست به همان اندازه که با تفکر سر و کار دارد، با احساس نیز سر و کار دارد.
- ◀ احساسات خاص، آنهایی است که از واکنش به چیز یا شخص خاصی نشات می‌گیرد.
- ◀ احساسات پراکنده، آنهایی است که به چیز یا شخص خاصی مربوط نشده که این احساس هیجانی را خلق می‌نمایم.
- ◀ چرچیل در بیشتر عمر خود، از افسردگی رنج می‌برده و شرایط خود را سگ سیاه می‌نامید.
- ◀ از ویژگی‌های خلق و خواهایی نظیر چرچیل آن است که شخص نمی‌تواند احساسات تاریک خود را به شی یا علتی خاص نسبت دهد.

- ◀ احساسات نسبت به هریک از عادات و پاسخ‌های هیجانی نسبت به خلق و خو، مدت طولانی‌تری دوام می‌آورد.
- ◀ ارزیابی‌ها، به نگرش طولانی مدت نسبت به یک گروه سیاسی خاص یا حزب اشاره می‌کند.
- ◀ جرج بوش، هیلاری کلینتون، جان هاروارد و تونی بلر، الهام‌بخش ارزیابی‌های بشدت عاطفی در میان رای‌دهندگان هستند.

- ◀ ریشه تفکری که هیجانات را منبعث از معده و نه مغز می‌دانست، در تفکرات باستانی است.
- ◀ در اندیشه سیاسی غرب، منطق در تقابل با هیجان باقی مانده است.
- ◀ بینکر معتقد است تفاوت فرهنگ‌ها فقط در شیوه ابراز احساسات اعضای آنهاست نه در محتوای احساس آنها.

شناخت گرم و شناخت سرد:

- ✓ هیجانات، کیفیتی خودکار داشته و گاهی می‌توانند انعکاس فرایندهای ناهوشیار باشند.
- ✓ خونگ در کتاب جنگ قیاس‌ها بیان می‌کند که استدلال قیاسی علاوه بر شناخت، محتوایی عاطفی نیز دارد.

- ✓ در دسترس بودگی شناختی می‌تواند تابعی از فرایندهای گرم و سرد باشد.
- ✓ هیجان‌ها بخصوص ترس، نقش مهمی در تصمیم‌گیری جانسون درباره جنگ ویتنام داشته است.
- ✓ به اعتقاد استینبرگ، هیجان‌ها شرم و تحقیر، در تصمیمات جانسون و نیکسون درباره ویتنام، تاثیرگذار بوده است.
- ✓ یکی دیگر از ترس‌های جانسون این بود که می‌ترسید نخستین رئیس‌جمهور آمریکایی باشد که در جنگ شکست خورده است.

هیجان‌ها و رفتار سیاسی:

- ✓ خشم، هیجانی است که اغلب در رفتار سیاسی دیده می‌شود.
- ✓ خشم، هیجانی منفی بوده که در آن، سرزنش رفتار نامطلوب و حوادث نامطلوب ناشی از آن به سمت فرد یا گروه دیگر فرافکنی می‌شود.
- ✓ خشم زمانی رخ می‌دهد که اهداف، عقیم مانده و توجه به مانعی که بر سر راه هدف قرار گرفته، متمرکز می‌شود.
- ✓ خشم، موجب تمایل به کسب مجدد کنترل، رفع مانع و در صورت لزوم حمله به منبع آسیب می‌شود.
- ✓ ترس و اضطراب، دو هیجان مهم دیگر در سیاست بوده که در زمان احساس خطر رخ می‌دهند با این تفاوت که ترس، همراه با تهدیدی روشن مشخص می‌شود در حالی که اضطراب، همراه با عدم قطعیت درباره تهدید است.
- ✓ معمولا افراد وقتی ترس را تجربه می‌کنند که می‌خواهند از تهدید اجتناب یا فرار کنند.
- ✓ هیجان‌ها مثبتی نظیر افتخار فرد به پیشرفت گروه یا کشورش یا بروز خوشحالی وقتی که فرصت دستیابی به هدف مهمی فراهم می‌شود، در سیاست وجود داشته و حائز اهمیت است.
- ✓ به اعتقاد باربر، رئیس‌جمهور بر شدیدترین و پایدارترین هیجان‌ها در سیاست متمرکز است.
- ✓ موفقیت در کسب آرا به توانایی رئیس‌جمهور برای تحریک احساسات مثبت بالقوه (امید و غرور) و اجتناب از ایجاد احساسات منفی (ترس و خشم) وابسته است.
- ✓ از ادوارد کندی اساسا نیمرخ خشم و غم و از جیمی کارتر، اساسا نیمرخ ناکامی و ناراحتی استنباط شده است.

نگرش سیاسی و چگونگی تغییر آن:

۱. نگرش:

- ✓ آلپورت، نگرش را حالتی ذهنی می‌داند که فرد را برای انجام دادن کنش آماده می‌سازد که جزء متغیرهای واسط و مشاهده نشدنی است.
- ✓ به اعتقاد وی، نگرش بطور ضمنی دلالت دارد بر نوعی آمادگی روانی عصبی برای فعالیت ذهنی و جسمی.
- ✓ کرج، نگرش را آمادگی روانی فرد برای روبرو شدن با چیزها و واکنش به آنها دانسته که معمولا با هیجان‌ها خاص همراه است و شامل عناصر شناختی، عاطفی (هیجانی) و عنصر آمادگی برای عمل است.
- ✓ چگونگی شکل‌گیری و تغییر نگرش برای سیاستمداران مهم بوده چون می‌توانند رفتار سیاسی دیگران و اقدام مناسب و تاثیرگذاری بر آن را پیش‌بینی کنند.
- ✓ نیازها، اطلاعات، تعلق به گروه خاص و شخصیت، چهار عامل مهم در ایجاد نگرش هستند.

۲. اجزای نگرش سیاسی:

- ✓ هر نگرش دارای ۳ رکن شناختی، عاطفی (هیجانی) و رفتاری است.
- ✓ اگر روانشناس معتقد باشد دنیای سیاست واقعی غیر عقلایی است، ترتیب ارکان فوق می‌شود: عاطفی، شناختی و رفتاری.
- ✓ آلفیلیپ، روزنبرگ و هاولند، وجه غالب نگرش را وجه عاطفی می‌دانند.
- ✓ بعد عاطفی یعنی آمادگی قبلی برای ارزش‌گذاری مثبت یا منفی موضوع.
- ✓ بعد شناختی یعنی باور یا شناخت‌های فرد در مورد موضوع.
- ✓ بعد رفتاری یعنی نحوه رفتار فرد نسبت به موضوع.
- ✓ عنصر عاطفی معمولاً نوعی احساس عاطفی یا هیجانی در ما بر می‌انگیزد و عنصر آمادگی عمل، به تمایل ما برای پاسخگویی به شیوه‌ای خاص اطلاق می‌شود.

الف) جزء شناختی:

- ✓ عبارتست از اعتقاداتی که شخص درباره موضوع نگرش دارد.
- ✓ مهمترین شناخت‌ها، آنهایی است که با نوعی ارزیابی همراه هستند.
- ✓ پردازش اطلاعات، موارد خاص را به اصول کلی ربط داده و رویدادهای عینی را در پرتوی ایده‌های انتزاعی درک و از اصول نظری کلی، نتایجی مشخص استنتاج می‌کند.
- ✓ تجربه نشان می‌دهد مردم اطلاعاتی را به یاد می‌آورند که بیشتر برای آنان قابل درک باشد.
- ✓ پردازش اطلاعات سیاسی متضمن عمل بر مبنای اطلاعات و باورهایی است که از حافظه بازیابی شده و آن را از مرحله نگرش به مرحله عمل سیاسی می‌رسانند.

ب) جزء احساسی:

- ✓ مربوط به احساسات و شورهایی است که موضوع، در شخص بر می‌انگیزد.
- ✓ جنبه احساسی نگرش‌ها باعث اهمیت خاص آنها از لحاظ انگیزش رفتار می‌شود.

ج) جزء آمادگی برای عمل:

- ✓ شخص را آماده می‌کند که در برخورد با موضوع نگرش، به نحو معینی رفتار نماید.

۳. ویژگی‌های نگرش سیاسی:

- الف) سازه‌ای فرضی است و ورای وجود مولفه‌ها و عناصر ۳گانه‌اش، وجود عینی نداشته و قابل مشاهده و اندازه‌گیری کمی نیست.
- ب) هر نگرش، معرف یک شی، شخص، رویداد و موقعیت است.
- ج) هر نگرش، دارای یک بعد ارزیابی یا ارزیابی‌کننده است.
- د) هر نگرش معمولاً دارای ثبات و دوام قابل توجهی است.
- ه) نگرش، اکتسابی بوده و بتدریج بدست آمده و ریشه در آموزش و تجربه شخص داشته و یک غریزه اجتماعی نیست.
- و) بسوی تحقق برخی اهداف معطوف بوده و با بازتاب‌های ساده و شرطی متفاوت است.
- ز) به هیچوجه عملی رفلکسی و روزمره نیست.

- ◀ معمولا افراد، نگرش خود را تا در معرض فشار زیاد یا مبارزه جدی قرار نگیرند، تغییر نمی‌دهند.
- ◀ از میان عناصر تشکیل‌دهنده، عنصر عاطفی و از میان ویژگی‌ها، ویژگی ارزشیابی، مهمترین مولفه‌های نگرش‌ها را تشکیل می‌دهد.

۴. عوامل موثر در تغییر نگرش سیاسی:

- ✓ نگرش‌ها، رسوب تجارب شخص بوده و به جهان او شکل داده و در آن ثبات ایجاد می‌کند.

الف) نگرش:

- ✓ هرچه نگرش افراطی‌تر، شدیدتر و با اعتماد بیشتری مورد قبول شخص باشد، کمتر در معرض تحول بوده و تغییر آن سخت است.
- ✓ نظام نگرش نامتجانس، یکدیگر را ضعیف کرده و در نتیجه، تغییر نگرش به آسانی رخ می‌دهد.
- ✓ برخی نگرش‌ها اساسی است یعنی منعکس‌کننده ارزش‌های حیاتی فرد بوده و با نیک و بدی که بدان اعتقاد بنیادی دارد، مرتبط است.
- ✓ نگرشی که نتیجه اعتقاد اخلاقی اساسی شخص بوده و مورد قبول فرهنگ اجتماعی اوست، با دشواری فراوان در جهت ناموافق تغییر می‌کند.

ب) شخصیت:

- ✓ رابطه میان شخصیت و تغییر نگرش به هوش افراد بستگی دارد.
- ✓ افراد باهوش‌تر، از توان تغییرپذیری بیشتری برخوردارند.
- ✓ شخص کم‌هوش‌تر، از تبلیغات که به منظور تغییر نگرش او انجام می‌شود، متأثر می‌گردد زیرا قدرت سنجش مطالب و بازشناسی درست از نادرست، ضعیف و قدرت هم‌رنگ جماعت شدن در او قوی است.

ج) هیجان:

- ✓ جمعیت‌هایی که تحصیلات کمتری دارند، پیام‌های هیجانی را زودتر می‌پذیرند.
- ✓ سیاستمداران وقتی می‌خواهند بر نگرش‌های مردم تأثیر بگذارند، بر هیجانات به ویژه ترس متوسل می‌شوند.
- ✓ هیجانات جنسی بر تغییر نگرش‌های سیاسی اثرگذار است.
- ✓ هیجانات، آشکارا بر رکن شناختی نگرش و پردازش اطلاعات و حتی تصمیم‌گیری اثرگذار است.

فصل ششم: زیست‌شناسی، مغز و شناخت

- ◀ شناخت و هیجان، معمولا دو فرآیند مرتبط و به هم وابسته هستند.
- ◀ شناخت بطور کلی، فرایند و کارکرد ذهنی پیچیده‌ای بوده که غیر قابل مشاهده است.
- ◀ هیجانات به اشکال و جلوه‌های گوناگون در رفتار و زبان بدن ما جلوه‌گر می‌شوند.

زیست‌شناسی:

- ✓ افلاطون در کتاب جمهوری تاکید می‌کند اساسا ۳ نوع طبع انسانی متفاوت وجود دارد.
- ✓ ارسطو در کتاب سیاست خود، روی فرضیه «انسان، ماهیتا موجودی سیاسی است» بحث می‌کند.
- ✓ ارسطو در کتاب سیاست خود، روی این دو فرضیه زیست‌شناختی بحث می‌کند که الف) بردگان بواسطه ماهیت زیست‌شناختی خود، بردگی کرده و معمولا ستیزه‌جو ترند و ب) زنان بخاطر ساختار زیست‌شناختی متفاوت خود، از نظر عقلانی از مردان پایین‌ترند.
- ✓ فرض اساسی کردارشناسی آن است که تحول برای هر گونه، یک الگوی رفتاری معین بوجود می‌آورد.
- ✓ بعضی از الگوهای رفتاری عبارتست از لانه‌سازی، شکار، دفاع، اظهار عشق، جفت‌گیری، مراقبت از کوچکترها و ارتباط با هم‌نوع.
- ✓ دستورالعمل‌های ژنتیکی در میان اشکال پایین‌تر حیات، تغییر ناپذیرتر و غیر قابل کنترل‌تر است.
- ✓ دستورالعمل‌های ژنتیکی، سهم مهمی در رفتار همه جانداران دارد.

زیست سیاسی:

- ✓ زیست سیاسی، مفهومی بوده که با بکارگیری مفاهیم و فنون زیست‌شناختی، درک بهتری از پدیده‌های منبعث از رفتار سیاسی انسان‌ها ارائه کند.
- ✓ زیست اجتماعی نیز همانند زیست سیاسی بوده و موضوع آن، نوع دوستی و تعاون است.
- ✓ در نظر طرفداران زیست اجتماعی، نوع دوستی، یک رفتار فداکارانه به نفع دیگران است.
- ✓ از نظر طرفداران تبعیض‌نژادی، دادن حق رای به یک سیاه‌پوست، شکلی از رفتار نوع دوستی است.
- ✓ واینر، به خشونت سیاسی علاقه‌مند بوده و انسان، ذاتا پرخاشگر است.
- ✓ واینر برای به حداقل رساندن ظهور پرخاشگری، پیشنهاد ایجاد واحدهای کوچک سیاسی را قرار داد.
- ✓ بنظر استریت، تنها کارکردهای نظام‌های سیاسی، دفاع از اعضای خود در برابر حملات دشمن است.
- ✓ بنظر استریت، نیروی اصلی رفتار سیاسی، تضادهای بین گروهی است.

مغز:

- ✓ به اعتقاد وستن، ساختار مغز، لحاف چهل تکه و ظریفی از مدارهای متصل به هم است.
- ✓ با حرکت از لایه‌های بیرونی مغز بطرف نخاع شوکی، می‌توان مغز را باستان‌شناسی کرد.
- ✓ ابتدا ساقه مغزی که نسخه ابتدایی مغز امروزی ماست، رشد کرده و اجازه تفکر و احساس را به ما داده و سائق‌های اصلی مانند گرسنگی را تنظیم نمود.
- ✓ پس از ساقه مغزی، مخ رشد پیدا می‌کند.

- ✓ به اعتقاد وستن، تکامل بیشتر، به ساختارهای عالی تر منجر شده که برای تجربه هیجان در ما، حیاتی هستند.
- ✓ قسمت بادامی شکل، درگیر بسیاری از پردازش‌های هیجانی ما از جمله تشخیص و پاسخ به تظاهرات هیجانی دیگران، مهم شمردن رخدادها از نظر هیجانی، ایجاد شور ناشی از تجربه هیجانی و مرتبط ساختن احساس ترس با رخدادها است.
- ✓ وستن، مغز را با نظام سیاسی فدرال مقایسه می‌کند.
- ✓ قسمت بادامی شکل در هنگام ترس و عصبانیت فعال می‌شود در حالی که انسولا، در ایجاد تنفر نقش دارد.
- ✓ قشر مخی که در بالای مخچه قرار دارد، از پشت چشم‌ها تا فرق سر امتداد یافته و به قشر پیشانی یا پیش مغز مشهور است.
- ✓ پیش مغز، نقش مهمی در پردازش‌های منطقی برعهده دارد.
- ✓ به بالا و گوشه‌های قشر مخی، قشر پیشانی جانبی گفته می‌شود و اغلب هنگامی بکار می‌افتد که انسان، تصمیمی آگاهانه می‌گیرد و نوعی مدار منطقی است.
- ✓ قسمت فوق، درگیر فرایندهای استدلالی سرد بوده و ناحیه دیگری به نام قشر پس سری مغز، با هیجان‌ات و استدلال هیجانی (شناخت گرم) سر و کار دارد.

نتایج یافته‌ها:

- ✓ ساختار مغز انسان بر تفکر و رفتار سیاسی وی موثر است.
- ✓ تصمیم‌گیری‌های غلط، بعلت داده‌های مخدوش گرفته می‌شود.
- ✓ به اعتقاد مک لین، ساختار ۳گانه مغز، به تمایل طبیعی انسان برای فرضیه‌سازی منجر می‌شود.
- ✓ به اعتقاد پترسون، تحریف به خلاقیت‌های انتزاعی انسان مربوط است.
- ✓ دیویس، اولین دانشمند علوم سیاسی بوده که ریشه روانشناختی پرخاشگری را بررسی نموده است.
- ✓ او چارچوبی دقیق با پیش فرض نوروفیزیولوژیکی ارائه می‌کند.
- ✓ نوروفیزیولوژیست‌ها معتقدند که در اکثر افراد، نیمکره چپ در مسائل تحلیلی و فرایندهای منطقی تخصص یافته و نیمکره راست فرد را بیشتر به کل‌نگری و تفکر اشرافی مستعد می‌کند.
- ✓ مردان و به ویژه نخبگان سیاسی مرد، تحت تاثیر نیمکره چپ مغز قرار دارند.
- ✓ نخبگان مرد، تمایل به تفکر تحلیلی در مقابل کل‌نگری دارند.
- ◀ قشر سینگولیت قدامی، یکی از مراکز هیجانی مغز بوده که هنگامی تحریک می‌شود که فرد احساس کند باید بالاجبار از بین دو راه یا شیوه متفاوت، یکی را انتخاب کند.
- ◀ اتفاق فوق زمانی رخ می‌دهد که سائق‌های متفاوتی در باب دوست داشتن یا نداشتن آن راه داشته باشند.
- ◀ نوروهای بازتابی مغز، زمانی فعال می‌شوند که مردم، احساس همدلی می‌کنند.
- ◀ مدل تشخیص هویت حزبی، مدلی برای تعیین تعلق هیجانی و عاطفی به یک حزب سیاسی خاص است و موسسان آن، تحت تاثیر تئوری انسجام شناختی قرار دارند.
- ◀ مطالعات وستن نشان می‌دهد هواداران متعصب، اطلاعات نامناسب در مورد نامزدهایشان را دور می‌اندازند که این، نخستین بار است که این فرایندها، با اسکن‌های مغزی ثابت می‌شوند.

شناخت:

- ✓ در طول دهه ۱۹۷۰، روانشناسی، روند مطالعه شناخت (که به معنی فرایندهای تفکر یا دانش است) را طی کرد که به انقلاب شناختی معروف است.
- ✓ دیوید گرین، علم شناختی را اینگونه تعریف می‌کند: مطالعه علمی و میان رشته‌ای ذهن که بدنبال فهم چگونگی عملکرد ذهن بر حسب فرایندها و بازنمایی‌ها است.
- ✓ در علم شناختی، ذهن و پایه‌های فکری آن، بر حسب محاسبات و فرایندهای پردازش اطلاعات دیده می‌شوند.

نظریه انسجام شناختی:

- ✓ در دهه‌های ۵۰ و ۶۰ میلادی، شهرت زیادی یافت.
- ✓ در این نظریه، تصور بر این است که افراد نمی‌توانند عملی را انجام دهند که باعث نابودی باورهایشان شده، به داشتن باورهایی که با سایر باورها هماهنگی ندارد، علاقه نداشته و از وضعیتی که این تناقض را روشن می‌سازد، دوری می‌کنند.
- ✓ فستینگر، ناهماهنگی فوق را ناهماهنگی شناختی می‌نامد.
- ✓ این نظریه، همانند نظریه فریتز هیدر در باب تعادل شناختی است.
- ✓ به اعتقاد فستینگر، هماهنگی را می‌توان با کم‌اهمیت‌سازی عقلایی موضوع محل اختلاف یا افزودن باوری بزرگ و فوق که ناهم‌آوایی را کاهش می‌دهد بدست آورد.

نظریه اسنادی (دانشمند خام):

- ✓ این نظریه، آدمیان را بیش از آنکه انسجام جو ببیند، آنان را دانشمندانی خام یا حلال مشکلات می‌داند.
- ✓ این نظریه استدلال می‌کند که افراد بجای ایجاد تعادل بین باورها و عمل، بصورتی اساسی بدنبال کشف علل رفتار خود و دیگران هستند.
- ✓ خطای بنیادی اسناد، خطایی است که به نتایج سیاسی عمده بالقوه مربوط می‌شود.
- ✓ هنگامی که در حال توضیح کنش‌های خود هستیم، اغلب از اسنادهای وضعیتی استفاده می‌کنیم.

نظریه طرحواره (خساست شناختی):

- ✓ مانند نظریه اسنادی فرض می‌کند انسان، دارای ظرفیت شناختی محدود بوده و در خیلی از روش‌ها همانند هم هستند.
- ✓ این نظریه، انسان را به مثابه مقوله‌بند و برچسب‌زننده رفتار تصور می‌کند.
- ✓ یک طرحواره، نوعی کلیشه ذخیره شده در حافظه است که اطلاعات براساس ویژگی‌های نوعی مانند موضوع، رخداد یا شخص فراهم می‌کند.
- ✓ طرحواره‌ها، مجموعه عامی از دانش هستند.

استدلال قیاسی:

- ✓ هنگامی که وضعیت‌های جدید را با وضعیت‌های مشابهی که در گذشته با آنها مواجه شده‌ایم را مقایسه می‌کنیم، در حال استدلال قیاسی هستیم.
- ✓ بیشتر اوقات از قیاس تاریخی به هنگام بحث درباره امور بین‌المللی یا سیاست خارجی استفاده می‌کنیم.

- ✓ به گفته هیگ (وزیر امور خارجه پیشین آمریکا): سیاست بین‌الملل، مجذوب قیاس‌هاست همانگونه که عسل، خرس‌ها را جذب می‌کند.
- ✓ اصطلاحات سقوط در باتلاق، کیسه حمل جنازه و استراتژی خروج، از دوره جنگ ویتنام در سیاست خارجی آمریکا متداول شد.

Jozvebama.ir

فصل هفتم: رسانه‌های جمعی، تبلیغات، شایعه و افکار عمومی

رسانه:

- ✓ رسانه به وسایل انتقال پیام از فرستندگان به مخاطبان گفته می‌شود.
- ✓ رسانه‌ها را کارگزاری واسطه‌ای برای برقراری ارتباط توصیف می‌کنند.
- ✓ رسانه می‌تواند برقراری ارتباط را تسریع و تقویت کند.
- ✓ مک لوهان در گفته معروف خود، بیان می‌دارد که رسانه، پیام است.
- ✓ از نظر مک لوهان، فناوری رسانه بر محتوای آن اثر گذاشته و می‌گوید: محتوای هر رسانه، خود محتوایی دیگر است.
- ✓ برخی افراد، جدی‌ترین نوع برنامه‌های رسانه‌ای را خبر و ژانر خبری می‌دانند.
- ✓ رسانه خبری، بخشی از رسانه‌های جمعی بوده که نقطه تمایز آنها، تمرکز بر ارائه خبرهای جدید و رویدادهای جاری به جامعه است.
- ✓ رسانه خبری، هر گونه سازمانی بوده که کار آن، گردآوری و انتشار است.
- ✓ تلویزیون، قدرتمندترین رسانه فراگیر در جهان صنعتی و اصلی‌ترین منبع خبری بیشتر مردم سراسر جهان است.

رسانه و سیاست:

- ✓ رسانه‌ها از طریق تاثیرگذاری بر حوزه‌های اندیشه، آگاهی و احساسات، بر کنش‌ها و فرایندهای سیاسی، اثر گذاشته و روابط قدرت را تحت تاثیر قرار می‌دهد.
- ✓ یک سویه یا دو سویگی فرایند ارتباطات در هرم قدرت نیز به ترتیب با ایجاد فعالیت حکومت آمرانه یا دموکراتیک تناسب تام دارد.
- ✓ روانشناسان اجتماعی، نقش جهت‌دهنده و تقویت‌کننده رسانه‌ها را با ۳ فراگرد مرکب توضیح می‌دهند: استفاده انتخابی، ادراک انتخابی و انباشت انتخابی.
- ✓ استفاده انتخابی یعنی افراد، برنامه‌ای را تماشا کرده و می‌شنوند که با افکارشان هم سو باشند.
- ✓ ادراک انتخابی یعنی افراد از میان دیده‌ها و شنیده‌ها، آنچه به آن علاقه دارند، ادراک می‌کنند.
- ✓ انباشت انتخابی یعنی افراد آنچه را که از ادراک شده‌ها نتوانند با نظام اعتقادی خود هماهنگ کنند، زود فراموش کرده و مطلبی را حفظ می‌کنند که با نظام فکری آنها هماهنگ است.

تبلیغات:

- ✓ کارتر، رئیس جمهور اسبق آمریکا می‌گوید یک دلار سرمایه‌گذاری در تبلیغات بهتر از ۱۰ دلار سرمایه‌گذاری در تسلیحات است.
- ✓ تبلیغات، یکی از ابزارهای اولیه و اساسی افکار عمومی بشمار می‌آید.
- ✓ سهل‌الوصول‌ترین و کم‌هزینه‌ترین ابزار اعمال قدرت در صحنه بین‌المللی، ابزار اطلاع‌رسانی و تبلیغات است.

۱. تعریف تبلیغات:

- ✓ پروپاگاندا در لاتین به معنی پخش کردن، منتشر ساختن و چیزی را شناساندن است.
- ✓ امروزه تبلیغات، به معنای تاثیرگذاری بر عقاید و افکار دیگران تعریف می‌شود.

- ✓ هدف از تبلیغات، فراهم ساختن موجبات بیشترین شمار ممکن از افراد به یک ایدئولوژی، حزب یا نظام سیاسی است.
- ✓ لاسول، تبلیغات را مدیریت رسانه‌های همگانی در جهت اهداف قدرت تعریف کرده است.
- ✓ از نظر لاسول، تبلیغات چپی (مبلغ)، شخصی است که بنحوی بخواهد با ارائه مطالبی، عکس‌العمل جمعی را تحت تاثیر قرار دهد.
- ✓ خبرهایی که در گیرندگان آن احساسی از علاقه یا تنفر ایجاد کند، جزء تبلیغات است.
- ✓ به اعتقاد اگ برن و نیم کف، تبلیغات فعالیتتی است برای دگرگون ساختن افکار عمومی از راه‌های غیر مستقیم و سالی مانند زبان، خط، تصویر، نمایش و ...
- ✓ تبلیغات عبارتست از کوشش کم و بیش نظام‌دار که هدف نهایی آن، شکل دادن به عقاید، بازخوردها و رفتار مردم در جهت خاصی که مورد نظر مبلغ است.
- ✓ تبلیغات یعنی تحت تاثیر قرار دادن افکار و حالات بسیاری از مردم وابسته به یک گروه یا جامعه.

۲. نظریه‌های تبلیغات رسانه‌ای:

الف) نظریه بازتاب‌های شرطی:

- ✓ این نظریه، متعلق به پاولف روسی است.
- ✓ براساس این نظریه، لازمه افکارسازی، به اضمحلال کشاندن تفکر روشن و منطقی و در نتیجه، وادار کردن ذهن افراد تحت سیطره اسطوره‌ها و نمادها به پذیرش باورهای مورد نظر بوده که بدین منظور، پیام‌ها در قالب مفاهیم عقلایی و استدلالی از رسانه‌ها پخش می‌شدند.
- ✓ رژیم هیتلر با استفاده از رسانه‌های چاپی، رادیو و سینما به افکار عمومی شکل می‌داد.
- ✓ به اعتقاد چاکوتین، تکرار نمادها یا شعارها از طریق بازتاب‌های شرطی و بصورت‌های مستقیم و غیرمستقیم، راه را بسوی محرک‌های اصلی باز کرده و همین امر، رمز موفقیت نازی‌ها در تحریک افکار عمومی بود.

ب) نظریه اقناع:

- ✓ اقناع، روندی است که در آن، افراد از پیام‌ها برای تاثیرگذاری بر دیگران استفاده می‌کنند.
- ✓ فعالیت اقناعی به میزان زیادی، یک فرآیند یک طرفه است.
- ✓ هدف فرستنده روی تاثیرگذاری بر گیرنده متمرکز است نه ارائه اطلاعات جامع و کامل و ایجاد فرصتی برای شنونده تا خود تصمیم بگیرد.
- ✓ اقناع، تلاشی برای تغییر افکار یا وادار کردن افراد برای دست زدن به یک نوع کار مورد نظر فرد اقناع‌گر است.

ج) نظریه جاذبه‌های تبلیغاتی:

- ✓ فیلیپ کاتلر، جاذبه‌ها را به ۳ دسته تقسیم می‌کند: الف) جاذبه‌های منطقی و اطلاع‌رسان، ب) جاذبه‌های هیجانی - عاطفی و ج) جاذبه‌های اخلاقی.
- ✓ انواع جاذبه‌های تبلیغاتی در یک تقسیم‌بندی، بشرح زیر است: جاذبه منطقی، جاذبه احساسی، جاذبه ترس، جاذبه خنده و طنز، جاذبه جنسی و جاذبه بازگشت به گذشته.

۳. تبلیغات سیاسی:

- ✓ تبلیغات سیاسی عبارتست از آن نوع فعالیت‌های تبلیغی که برای مقاصد سیاسی مثل انتخاب صورت می‌گیرد.

✓ تبلیغ سیاسی با ایجاد تغییر در نگرش افراد، موجب تغییر موضع افراد می‌شود.

✓ تبلیغات سیاسی، برجسته‌سازی در مورد موضوعاتی که بویژه مهم بوده و باید برای ما محسوس باشند را تنظیم می‌کند.

۴. پروپاگاندا ی غیر مستقیم:

✓ چامسکی و هرمن به نقد و بررسی نقش وسایل ارتباط جمعی در ایجاد زمینه‌های روانی - اجتماعی پرداخته و مدلی با عنوان مدل پروپاگاندا ارائه کرده‌اند.

✓ طبق این مدل، هدف اخبار رسانه‌های غربی عبارتست از هم‌رایی و هم‌سوئی جامعه.

✓ لیپمن ادعا می‌کند که پروپاگاندا یکی از ارگان‌های اصلی و اساسی هر حکومت مردمی است.

طبق این مدل، ۵ فیلتر بر رسانه‌های جمعی غربی حاکم بوده که عبارتند از:

الف) محدودیت و تمرکز وسایل ارتباط جمعی:

ب) آگهی‌های تبلیغاتی:

✓ یکی از عمده‌ترین منابع درآمد، آگهی‌های تبلیغاتی بوده که سبب حاکمیت سفارش‌دهنده‌ها می‌شود.

ج) منابع خبری:

✓ سازمان‌ها، شرکت‌ها و افراد قدرتمند جامعه که خبرسازند، با وسایل ارتباط جمعی، نوعی ارتباط دو جانبه و منافع متقابل دارند.

د) مواخذه‌های شدید:

✓ واکنش‌های منفی شدید نسبت به رسانه‌ها، مانند فیلتر عمل کرده و رسانه‌ها باید به گونه‌ای عمل کنند که از این مواخذه‌ها در امان بوده که این، موجب نوعی هم‌گرایی پنهان می‌شود.

ه) ضدیت با کمونیسم:

✓ بعنوان پست‌ترین عنصر شیطان‌ی و بزرگترین دشمن مالکیت خصوصی، همیشه ریشه‌های این طبقه را مورد تهدید قرار داده است.

✓ انقلاب‌های چین، شوروی و کوبا، اشرافیت غرب را مورد آزار قرار داد.

➤ لاسول بر بکارگیری رسانه‌های اقناع‌گر و استفاده گزینشی از ترور، خشونت و سایر روش‌های اجبار بعنوان ابزار برقراری ارتباط با مدیریت مردم محروم از حق رای و نظر، تاکید دارد.

➤ لاسول بجای تاکتیک چماق و سرکوب، از آنچه بکارگیری علمی ترغیب و خشونت می‌نامید، دفاع می‌کرد.

➤ مدیریت موفق اجتماعی و سیاسی به ایجاد هماهنگی بین پروپاگاندا با ۳ عامل اجبار خشن یا غیر خشن، انگیزش اقتصادی مثل تطمیع و مذاکره دیپلماتیک بستگی دارد.

➤ اینکه می‌توان همبستگی موثری بین پروپاگاندا با فشار دیپلماتیک، نظامی و اقتصادی ایجاد کرد، در جنگ جهانی اول به وفور اثبات شده است.

شایعه:

✓ یکی از مهم‌ترین و موثرترین شیوه‌های جنگ روانی است.

- ✓ شایعه عبارتست از ترویج یک خبر ساختگی که اساسا دور از واقعیت بوده و با مبالغه و ایجاد رعب و وحشت یا تحریف‌های خبری که بهره‌ناچیزی از حقیقت دارند، همراه است و هدف آن، تحت تاثیر قرار دادن افکار عمومی با مقاصد سیاسی، اقتصادی یا نظامی همراه می‌باشد.
- ✓ شایعه، یک پدیده اجتماعی بوده و حداقل به ۲ نفر نیاز دارد.
- ✓ هر حلقه شایعه، از ۳ حلقه ادراک، یادآوری و ارائه گزارش عبور می‌کند.
- ✓ برحسب زمان، شایعات به ۳ دسته خزنده، آتشین و غواص تقسیم می‌شوند.
- ✓ شایعات خزنده، به آرامی گسترش می‌یابند.
- ✓ شایعات آتشین بدلیل مخاطرات یا وعده‌های واهی و فوری که مطرح می‌کند، بسرعت پخش شده و محتوای آن، یا خشونت‌آمیز یا بسیار امیدوارکننده است.
- ✓ شایعات آتشین بیشتر بر هیجانات اصلی انسان یعنی خشم، امید و نفرت مبتنی است.
- ✓ شایعات غواص، مدتی رواج یافته، سپس خاموش شده و دوباره پس از مدت زمان معین دیگری ظهور می‌یابد.
- ✓ رواج شایعه، دو شرط اصلی دارد: الف) مهم بودن شایعه برای گوینده و شنونده و ب) حقایق در هاله‌ای از ابهام، پیچیده شده باشد.
- ✓ مقدار موفقیت شایعه مساوی است با مقدار ابهام ضربدر مقدار اهمیت موضوع.
- ✓ شایعه موضوعات جنسی، ترس و پلیسی زودتر پخش می‌شود.
- ✓ در شرایطی که همه در انتظار بوقوع پیوستن یک حادثه عظیم هستند، زمینه برای شایعه فراهم‌تر بوده و آن، ابهام و انتظار موثر است.
- ✓ نقش تخریبی شایعات عبارتند از: تخریب روحیه مردم، ایجاد جو بدبینی نسبت به گردانندگان مملکت، از بین بردن روحیه تحقیق و تفحص، تبدیل فرهنگ تحقیقی به فرهنگ شفاهی براساس شنیده‌ها، تغییر در روند ثابت رو به تثبیت مملکت، ضربه بر پیکره اقتصاد، سست کردن پایه‌های اعتقادی مردم و به تمسخر گرفتن مقدسات.

۱. یافته‌های روانشناسی:

الف) تردید:

- ✓ بلجیون می‌گوید که شایعه، به تردید وابسته است.
- ✓ پراساد ادعا می‌کند که شرایطی از نوع غیرعادی و ناآشنا، منجر به شایعات می‌شود.

ب) اهمیت:

- ✓ از اهمیت موضوعی با عنوان ارتباط پیامد نیز یاد می‌شود.
- ✓ مردم فقط بدنبال کاهش تردید در موضوعاتی هستند که ارتباط شخصی داشته یا اینکه هدف موثر عمل کردن را مورد تهدید قرار می‌دهد.

ج) کنترل:

- ✓ موقعیت‌هایی که شخصا تردید مرتبط با موضوعات مهم نیز دارند، احتمالا موجب بروز احساسات عدم کنترل و نهایتا اضطراب می‌گردند.

د) اضطراب:

- ✓ اضطراب با هدایت منابع شناختی، جهان بینی فرد را تحت تاثیر قرار داده تا به جستجوی محرک‌های تهدید بپردازد.
- ✓ اضطرابی که همراه با حوادث تردیدآمیز با اهمیت بالای شخصی است، محتوای شایعه را بسمت تفسیرهای منفی و تهدیدآمیز سوق می‌دهد.

ه) باور:

- ✓ الگوی ذهنی احتمالی این نکته را توضیح می‌دهد که مردم، چطور به داوری‌هایی درباره اطمینان به عباراتی از دانش عمومی می‌رسند.
- ✓ داوری‌های اطمینان، ارزیابی‌های ذهنی درباره احتمالی است که یک قضیه صحت داشته و همچنین از نظر مفهومی با شدت درجه‌بندی‌های باور یک شایعه شباهت دارد.
- ✓ اعتبار منبع با شکل‌گیری و تغییر نگرش ارتباط دارد.
- ✓ شایعاتی که از منابع معتبرتر، موثق‌تر یا با موقعیت بهتر بسیار باور کردنی‌تر از شایعاتی با منابع کم اعتبارتر، کمتر موثق یا با موقعیت ضعیف‌تر هستند.

افکار عمومی:

- ✓ روسو اولین کسی است که عبارت افکار عمومی را در حدود سال ۱۷۴۴ میلادی برای استناد به سنت‌های اجتماعی و شیوه‌های رفتاری جامعه بکار برد.

۱. مطالعه افکار عمومی:

- ✓ تا اواسط قرن ۱۹، عمده مطالب نوشته شده درباره افکار عمومی، ماهیتی هنجاری و فلسفی داشته و بیشتر شامل مطالعات در تئوری سیاسی بوده‌اند تا مطالعات مربوط به افکار عمومی.

۲. مبانی روانشناختی افکار عمومی:

- ✓ استفاده از اصطلاح افکار، متغیر بوده زیرا گاهی به یک پدیده رفتاری و در موارد دیگر به یک پدیده روانشناسانه اشاره می‌کند.
- ✓ افکار آشکار بیانگر قضاوت‌هایی پیرامون اقدامات خاص یا اعمال پیشنهادی از علایق جمعی بوده که در موقعیت‌های خاص رفتاری صورت می‌گیرد.
- ✓ برای جمع‌آوری داده‌ها در تحقیقات پیرامون افکار عمومی، از مصاحبه‌های پیمایشی در موقعیت‌های رفتاری استفاده می‌شود.
- ✓ افکار می‌توانند در مباحث غیر رسمی، نامه‌های نوشته شده به مقامات دولتی و ستون سردبیری روزنامه‌ها، انداختن رای به صندوق‌ها، شرکت در تظاهرات، اعتصابات کارگری و ... بیان شوند.
- ✓ افکار پنهان برای قضاوت در مورد اقدامات خاص یا اعمال پیشنهادی، حول محور مسائل مورد علاقه جمعی شکل گرفته است.
- ✓ نگرش‌ها عام‌تر از افکار آشکار یا پنهان بوده که براساس آفرینش مفهومی ویپ، بعنوان آمادگی‌های پایدار جهت پاسخگویی مثبت یا منفی نسبت به مجموعه عامی از محرک‌ها استنباط می‌شوند.

- ✓ مردم می‌توانند افکاری را بیان کنند که از دیدگاه‌های خصوصی آنها متفاوت است بویژه زمانی که در معرض فشارهای اجتماعی قرار داشته باشند.
- ✓ به اعتقاد کانورس، افکار سیاسی اندازه‌گیری شده در بیشتر نظرسنجی‌ها، جدا از انعکاس نقطه نظرات سیاسی شفاف، ممکن است به آسانی، بازتابی از آشفتگی‌های روحی افراد باشد.
- ✓ افکار آشکار، تنها رفتارهای ظاهرا سطحی که لزوما بر تصمیم یا نگرش پنهانی دلالت ندارد را توضیح می‌دهد.

الف) طرحواره:

- ✓ یک طرحواره، یک ساختار شناختی بوده که شناخت عام در مورد یک مفهوم مفروض یا یک قلمروی تحریکی را نشان داده و در بر گیرنده صفات یک مفهوم و روابط میان این صفات است.
- ✓ یک طرحواره را می‌توان به نوع ساختار اطلاعاتی ربط داد.
- ✓ هنگامی که یک طرحواره فعال می‌شود، نوعی درک سریع ذهنی در فکر و تصور کردن را فراهم می‌آورد.
- ✓ از نظر تئوری، طرحواره‌ها به ۲ روش بر شکل‌گیری افکار تاثیر می‌گذارند: الف) ایجاد فیلترهای مفهومی و ب) در پاسخ به اطلاعات پیرامون امور عمومی، پایه‌ای برای استنباط تلقی شوند.
- ✓ یک طرحواره فعال شده، مجموعه‌ای از عقاید مرتبط به هم را به ذهن آورده و سپس در مورد اطلاعات جدید، تداعی‌های ذهنی مردم را تغییر می‌دهد.
- ✓ نظریات مبتنی بر پردازش اطلاعات طرحواره‌ای، تاثیر عمیقی بر روی تحقیق افکار عمومی داشته است.
- ✓ مفهوم نگرش ذیل مفهوم طرحواره عبارتست از دسته‌ای از عقاید مرتبط به هم در مورد یک موضوع ویژه که با تاثیری جهانی، به هم پیوند خورده‌اند.
- ✓ نگرش‌ها مانند تمامی طرحواره‌ها، بعنوان ابزارهای شناختی و مفهومی، به سازمان‌دهی اندیشه‌ها درباره موضوعات کمک می‌کند.
- ✓ وقتی یک نگرش قوی پیرامون یک موضوع خاص پدیدار می‌شود، ممکن است قضاوتی سریع در مورد آن، در حافظه صورت گیرد به گونه‌ای که اطلاعات بعدی، تابع تفسیرهای انتخابی فرد می‌شود.

ب) ارزش‌ها:

- ✓ ارزش‌ها، همانند نگرش‌ها به مفهوم عقاید قابل ارزیابی در نظر گرفته می‌شوند اما کیفیت تجویزی خاصی دارند.
- ✓ ارزش‌ها، عقایدی هستند پیرامون چیزی که مقبول است.
- ✓ ارزش‌ها به ۲ دسته ارزش‌های نهایی (هرکس باید از فرصت‌های مساوی برخوردار باشند) و ارزش‌های ابزاری (وسیله‌ای برای رسیدن به یک هدف) تقسیم می‌شوند.
- ✓ ارزش‌ها از نظر تئوری، بصورت معیارهایی برای ارزیابی رفتار شخصی و اجتماعی و به مثابه برنامه‌های عام برای راهنمایی اعمال شخص عمل می‌کنند.
- ✓ ارزش‌ها در تحقیقات مربوط به اثرات رسانه‌های جمعی و در مطالعات افکار عمومی بکار می‌روند.

ج) هویت گروهی:

- ✓ بخش عمده خودپنداره که به مثابه شالوده و بنیان شکل‌گیری افکار در نظر گرفته شده، بر مبنای هویت گروهی تعیین می‌شود.

- ✓ هویت‌یابی اجتماعی ممکن است بطور اساسی بر شکل‌گیری افکار در مورد مسائل عمومی دلالت داشته باشد.
- ✓ بدلیل ماهیت گروهی بودن اغلب مسائل سیاسی، هویت‌های گروهی مردم، کاملاً در مورد مسائل عمومی شکل می‌گیرد.

Jozvebama.ir

فصل هشتم: روانشناسی احزاب سیاسی و رفتار انتخاباتی

- ◀ احزاب سیاسی و آئین‌نامه‌های انتخاباتی، رابطه مستقیم باهم دارند.
- ◀ در کشورهای توسعه یافته، کارکرد اصلی احزاب، معرفی نامزدهای انتخاباتی و حمایت از آنها است.

تعریف حزب:

- ✓ حزب یک واژه غربی بوده که بهترین معادل آن در فارسی، گروه یا دسته است.
- ✓ از دیدگاه دوورژه حزب عبارتست از گروه‌های بنیان یافته، منظم و مرتبی که برای مبارزه و در راه قدرت ساخته شده و منافع و هدف‌های نیروهای اجتماعی گوناگون را بیان می‌کنند و خود هم به درستی، وسیله عمل سیاسی هستند.
- ✓ به اعتقاد برک، حزب گروهی از افراد جامعه بوده که با یکدیگر متحد شده و بر مبنای اصول خاصی که مورد قبول همه آنهاست، برای حفظ و توسعه منافع ملی می‌کوشند.
- ✓ حزب سیاسی، به سازمان سیاسی گفته می‌شود که در سطوح محلی و ملی زیر لوای دفاع از مردم، در قالب مسلک و مکتب شخصی شکل می‌گیرند.

چگونگی پیدایش احزاب:

- ✓ زمینه اولیه پیدایش احزاب، در نظام‌های باستان پیدا شد.
- ✓ احزاب برای اولین بار از اواخر قرن ۱۸ و در آمریکا و سپس در اوایل قرن ۱۹ در اروپا، شکل گرفته و پا به عرصه سیاست نهادند.
- ✓ پیدایش احزاب با رواج دموکراسی و سیستم پارلمانتاریستی و انتخابات همراه بود.

کارکرد احزاب:

- ✓ پس از جنگ جهانی دوم، برای اولین بار ۳ کشور ایتالیا، آلمان و فرانسه یک ماده در قانون اساسی خود را به نقش احزاب اختصاص دادند.
- ✓ عملکرد حزب را می‌توان به ۳ بخش زیر تقسیم کرد: الف) شکل دادن به افکار عمومی، ب) دستچین کردن نامزدهای انتخاباتی و ج) سازمان دادن به انتخاب‌شدگان.
- ✓ جوامع کمونیستی، نمونه‌ای از جوامع تک حزبی هستند.

ریشه‌های روانشناختی گرایش به احزاب:

۱. انگیزش و تحریک‌پذیری:

- ✓ تقریباً همه توده‌ها تحت هدایت ناخودآگاه خود قرار دارند.
- ✓ توده‌ها بازتاب تغییرات بلانقطاع این تحریکات اتفافی و دریافتی هستند.
- ✓ فردی که می‌خواهد بر جمعی از انسان‌ها تسلط یابد، سعی می‌کند با احساسات آنها بازی کند.

۲. تلقین‌پذیری و زودباوری:

- ✓ گوستاو لوبون، تلقین‌پذیری را عامل مهمی در تغییر قلمداد می‌کند.
- ✓ در تلقین، فرد بدون تفکر و اندیشه و ندانسته، موردی را که مورد تایید شخص مشهوری است می‌پذیرد.

✓ تلقین پذیری بر این مبنا استوار است که کسی، فکر یا نظری را که از بیرون به گوش وی می‌رسد، بپذیرد بی‌آنکه آن را بسنجد و یا خواستار دلیل یا علتی باشد.

۳. مبالغه و یکجانبه‌گرایی:

- ✓ احساسات بوجود آمده در توده، دارای دو خصوصیت سادگی و مبالغه‌آمیز بودن هستند.
- ✓ مبالغه در احساسات یک توده، بر اثر یک عامل تلقین و سرایت، بسرعت منتشر شده و قوت بیشتری می‌یابد.
- ✓ یکجانبه‌گرایی و مبالغه در توده‌ها، آنان را در مقابل شک و دو دلی حفظ می‌کند.

حزب و افکار سازی:

- ✓ مهندسی کردن و شکل‌دهی به افکار عمومی، یکی از کارکردهای احزاب است.
- ✓ احزاب با ارائه برنامه و خط و مشی سیاسی، موجد فکر جمعی می‌شوند.
- ✓ بدون شکل دادن به افکار عمومی که کار عمده احزاب و گروه‌های سیاسی است، نمی‌توان رابطه معقولی بین حاکمان و حکومت‌شوندگان برقرار کرد.
- ✓ به بیان دوورژه، بدون احزاب، افکار عمومی متغیر است.

حزب و مدیریت تعارض:

- ✓ احزاب در ۲ بعد مدیریت تعارض در سطح درون حزبی و مدیریت تعارض‌های سیاسی در کل سیستم (تعارض برون حزبی) به مدیریت تعارض بپردازند.
- ✓ بعد درون حزبی مدیریت تعارض، توانایی حزب در تالیف منافع (به تعبیر آلموند) یا دروازه‌بانی سیاسی (به تعبیر ایستون) است.
- ✓ توانایی حزب در تالیف منافع یعنی ایجاد توافق بر سر اهداف و مواضع برون حزبی و درونی حزبی.
- ✓ دروازه‌بانی سیاسی یعنی تبدیل خواسته‌ها و نیازمندی‌ها به تقاضا در یک فرایند زمانی.
- ✓ در بعد مدیریت تعارضات برون حزبی، متقاعد کردن سایر احزاب و مدعیان منافع سیاسی به پذیرش شیوه‌های حصول توافق بر سر اهداف و منافع رقیب و متضاد است.

حزب و انتخابات:

- ✓ انتخابات، از مهمترین مجراهای انعکاس و موثرسازی افکار عمومی در حکومت و کشورداری بحساب می‌آید.
- ✓ اولین گام احزاب در جریان انتخابات، معرفی نامزد است.
- ✓ احزاب، روند تعیین نامزدها را منظم و متعادل می‌سازند.
- ✓ گام دوم احزاب در انتخابات، حمایت از نامزدهای انتخاباتی و تلاش برای متقاعد کردن مردم به رای دادن به آنهاست.
- ✓ گام سوم احزاب در انتخابات، سازمان دادن به انتخاب‌شوندگان و اعمال نفوذ بر آنهاست.

روانشناسی رفتار انتخاباتی:

- ✓ ۳ ضلعی پویا در انتخابات عبارتست از رای دهنده، رای گیرنده و عامل زمینه (سیستم).
- ✓ عامل زمینه به روابط بین رای دهنده و رای گیرنده و تعامل عوامل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و نظایر آن میان دو گروه یاد شده بستگی دارد.

۱. نظریه هویت حزبی:

- ✓ اولین مدل‌های رفتار رای‌دهی مانند شاخص تمایل سیاسی، ماهیتی کاملاً وضعیت‌گرا دارند.
- ✓ رویکرد وضعیت‌گرا مدعی است که نتایج انتخابات را پیشاپیش می‌توان با توجه به وضعیت سیاسی - اقتصادی، مذهبی و دیگر ویژگی‌های معمول رای‌دهندگان و با دقتی زیاد پیش‌بینی کرد.
- ✓ رفتار رای‌دهی به مثابه کارکردی از محیط اجتماعی رای‌دهنده تلقی می‌شود.
- ✓ این رویکرد، رای‌دهنده را پذیرندگان منفعل وضعیت‌هایی می‌بیند که این گروه، خودشان را در آنها می‌یابند.
- ✓ در دهه ۱۹۶۰، مطالعات رفتار رای‌دهی با پذیرش رویکرد تشخیص هویت حزبی، عمیقاً بسمت طبع‌گرایی چرخش نمود.
- ✓ طبق نظریه تشخیص هویت حزبی، رفتار رای‌دهی حاصل تعامل نیروهای کوتاه‌مدت (واکنش رای‌دهنده به مسائل موضوعی) و بلندمدت (بویژه پیوند حزبی) طبع‌گرایانه است.

۲. طرحواره سیاستمدار:

- ✓ سیاستمداران بدنبال ایجاد طرحواره مثبت در ذهن رای‌دهندگان حتی با شیوه شهودی یا با استفاده از روانشناسی عامه هستند.
- ✓ طرحواره‌کنندگی، مثال بارزی برای ایجاد طرحواره مثبت است.

۳. تیپ‌شناسی رای‌دهندگان:

- ✓ آلن بارتون، رای‌دهندگان را از نظر تیپ، به ۴ دسته حساس و حرارتی (علاقه‌مند به بحث سیاسی و پیروی از یک حزب خاص)، مستقل (علاقه‌مند به مباحث سیاسی و عدم عضویت در حزب خاص)، عادت‌گونه (فعالیت در حزب خاص بدون علاقه به مباحث سیاسی) و بی‌تفاوت (بی‌علاقه به سیاست و رفتار سیاسی و عدم طرفداری از حزب یا جناح خاص) تقسیم می‌کند.
- ✓ براساس نظر پترسون (که کاربرد فراوان‌تری دارد)، تیپ‌شناسی رای‌دهندگان بصورت زیر است: حزبی علاقه‌مند به مسائل سیاسی، حزبی بی‌علاقه به مسائل سیاسی، غیر حزبی علاقه‌مند به مسائل سیاسی و غیر حزبی بی‌علاقه به مسائل سیاسی.

۴. انگیزه خود علاقه‌مندی:

- ✓ مدل خود علاقه‌مندی در روانشناسی انتخابات کاربرد فراوانی داشته و می‌توان به کمک آن، توجیه منطقی برای انگیزش رای‌دهی بدست آورد.
- ✓ این مدل، مهمترین عامل در هدایت و سوق دادن افراد بسمت صندوق‌های رای است.
- ✓ این مدل توسط پلتزمن ارائه شده و عوامل روانی، از مهمترین عناصر فرایند رای‌دهی می‌باشد.
- ✓ انگیزه خود علاقه‌مندی، مهمترین عامل در تصمیم‌گیری‌ها به خصوص هنگام انتخاب کاندیدای مورد نظر در انتخابات است.
- ✓ مکسول برای استفاده از انگیزه خود علاقه‌مندی، از اثر تحریک بعنوان یکی از موثرترین فنون روانشناختی برای تحریک و هدایت رای‌دهندگان بهره گرفته است.
- ✓ اثر تحریک را می‌توان واکنش‌های بیرونی دانست که در یک موقعیت آزمایشی، زمینه را برای اعمال افکار محیطی فراهم می‌سازد.

- ✓ برپایی سخنرانی غیرمستقیم، یکی از روش‌های آزمون کاربرد اثر تحریک است.
- ✓ بهترین و موثرترین شیوه برای تحریک و هدایت انگیزه خود علاقه‌مندی، فنون تحریک و هدایت غیرمستقیم است.

۵. فرضیه رفتار تقلیدی:

- ✓ فرضیه مدل رفتار تقلیدی و تاثیر آن بر رای دهندگان، یکی از عمیق‌ترین و با نفوذترین نظریات در مباحث مربوط به انتخابات است.
- ✓ این فرضیه به تلفیق عقاید رفتارگرایان و شناخت‌گرایان در حیطه روانشناسی معطوف است.
- ✓ فرضیه رفتار تقلیدی ابتدا توسط رفتارگرایان مطرح شد.
- ✓ این مدل که توسط بندورا مطرح شد، از مفاهیمی نظیر سرمشق‌دهی و ویژگی‌های مطلوب سرمشق صحبت می‌شود.
- ✓ هدف سرمشق‌دهی، شکل دادن یک رفتار در الگوهای شخصیتی فرد بوده و یکی از فنون رفتاری است که می‌تواند خزانه رفتاری فرد را افزایش داده و رفتارهای جدیدی را پایه‌ریزی نماید.
- ✓ استفاده از افراد مشهور و محبوب در تبلیغات خرید یک کالا، نمونه‌ای از سرمشق‌دهی است.

۶. نفوذ اجتماعی:

- ✓ مفهوم نفوذ اجتماعی، از مباحث مطرح شده در قلمرو روانشناسی اجتماعی و روانشناسی سیاسی است.
- ✓ نفوذ اجتماعی به معنای تغییر الگوها، عقاید، رفتارها، باورها و نگرش‌های افراد و گروه‌های خاص توسط گروه‌های فشار است.
- ✓ واژه نفوذ اجتماعی توسط آلپورت بکار برده شد.
- ✓ یکی از عواملی که می‌تواند میزان نفوذ اجتماعی را افزایش دهد، قابلیت قبول است.
- ✓ قابلیت قبول به ویژگی‌های منبع ارتباطی بستگی دارد.
- ✓ به تعبیر ارسطو، ما گفتار نیک‌مردان را کامل‌تر و آسان‌تر از دیگران باور می‌کنیم.
- ✓ میزان متقاعدسازی و نفوذ اجتماعی با منبع پیام و مبلغ آن، ارتباط مستقیم دارد.
- ✓ هرچه منبع پیام معتبرتر، موثق‌تر و قابل قبول‌تر باشد، نفوذ اجتماعی و متقاعدسازی پیام‌گیران بیشتر است و بالعکس.
- ✓ از دیگر عوامل افزایش نفوذ اجتماعی و متقاعدسازی، اعتمادپذیری است.
- ✓ برای نفوذ در جامعه، گاه باید به منطق و استدلال متوسل شد و گاه از هیجان بهره‌گیری کرد.

۷. افکار عمومی:

- ✓ بررسی افکار عمومی، یکی از اقدامات اولیه و گاه اساسی در روانشناسی انتخابات است.
- ✓ روانشناسی انتخابات و افکار عمومی، دو عنصر مکمل یکدیگر بوده و تلفیق آنها، تاثیرات قابل توجهی بر جای می‌گذارد.
- ✓ از طریق بررسی افکار عمومی مشخص می‌شود که توده مردم به چه چیزی می‌اندیشند.
- ✓ برنارد کوهن معتقد است که رسانه‌های گروهی می‌توانند افکار عمومی را تحت تاثیر قرار داده و افکار عمومی می‌تواند انتخابات را کاملاً تحت تاثیر قرار دهد.

فصل یازدهم: افراطی‌گری و تروریسم

روانشناسی سیاسی افراطیون، زیر مجموعه افراطی‌گری و تروریسم است.

افراطی‌گری:

- ✓ افراطی شخصی است که: الف) بصورت شدید و غیر معمول، مصمم است، ب) بطور نامناسبی اهداف خاصی را دنبال می‌کند، ج) تفسیر کاملاً منحصر بفرد و شخصی از جهان دارد، د) رفتار وی را ایدئولوژی کنترل می‌کند، ه) تنها با منطق رفتاری خودشان و ساختاری که از جهان در ذهن دارند، عمل می‌کنند و و) تمایل به نادیده گرفتن زندگی سایر افراد دارند.
- ✓ اصل راشومون بیان می‌دارد که افراد مایلند وقایع را تعبیر و حتی تحریف کرده تا احساس هماهنگی درونی و اعتماد بنفس آنها حفظ شود.
- ✓ اشخاصی که مرتکب اعمال افراطی می‌شوند، معمولاً فاقد هم‌حسی با دیگران بوده و تمایل دارند انسان بودن قربانیان‌شان را نادیده بگیرند.

تروریسم:

- ✓ تروریسم، خروجی افراطی‌گرایی است.
- ✓ یکی از مشهورترین تعاریف تروریسم، توسط الکس اشمید بوده که می‌گوید: تروریسم یعنی شیوه ایجاد وحشت بوسیله اقدامات خشونت‌آمیز مکرر توسط افراد، گروه‌ها یا بازیگران دولتی به دلایل سیاسی، جنایی و غیرعادی در جایی که اهداف مستقیم، اهداف اصلی نیستند.
- ✓ عوامل اصلی تعریف تروریسم عبارتند از استفاده از زور و خشونت یا تهدید به منظور کسب اهداف سیاسی از طریق ایجاد وحشت و ارباب.
- ✓ معاشرت ترجیحی باعث می‌شود تروریسم مثل هر جرم دیگری بعنوان یک رفتار، آموخته شده و اجتماعی شدن در گروه، آن را تقویت کند.
- ✓ نظریه‌های روان‌تحلیلی، نظریه یادگری، نظریه ناکامی - پرخاشگری، نظریه خودشیفتگی - پرخاشگری، نظریه صفات، نظریه رشد و نظریه انتخاب انگیزشی/عقلانی، رفتارهای تروریستی را تبیین می‌کند.

۱. آسیب‌شناسی روانی تروریسم:

- ✓ اغلب بازیگران اصلی در سازمان‌های تروریستی، مشکل روانی عمیق و مزمن دارند.
- ✓ رهبران تروریستی از نظر شخصیتی، به ۲ طبقه گسترده برون‌گرا و روان رنجور تقسیم می‌شوند.
- ✓ برون‌گرایان دارای شخصیتی ناستوار، متزلزل، بی‌ثبات، بی‌پروا، بی‌فکر و در بند نفع شخصی و با کمترین توجه به نتایج اعمال خود هستند.
- ✓ روان‌رنجوران بسیاری از خصوصیات شخصیت پارانویدها، عدم زیر بار رفتن به انتقادات، بدگمان، ظنین و تهاجمی هستند.
- ✓ رهبران، بیشتر افرادی هستند که ترکیبی از فقدان تردید، فقدان محظور اخلاقی، اعتماد بنفس بی‌نهایت کاذب را دارا می‌باشند.

- ✓ اولین انتشار مهم در خصوص روانشناسی تروریسم توسط فردریک هکر بوده که بر تنوع انگیزه‌ها تاکید داشت.
- ✓ نسل اول تحقیقات درباره تروریسم از اواخر دهه ۶۰ تا اواسط دهه ۸۰ و بر مبنای روانکاوی بود.
- ✓ نسل دوم تحقیقات از سال ۱۹۸۴ توسط جرالد پست بعمل آمده و به این نتیجه رسید که تروریسم نتیجه آسیب‌شناسی روانی یا نقص شخصیتی در تروریست‌ها است.
- ✓ در تروریست‌های آنارشیستی، نمونه‌های بسیاری از اختلالات مشاهده شده است.

۲. برخی از اختلالات روانی و شخصیت:

الف) اسکیزوفرنیا:

- ✓ در گذشته، آن را جنون جوانی نامیده که از دو واژه اس خیزن و فرن (فرنوس) به معنای قوه تفکر است.
- ✓ این اختلال شامل گروهی از واکنش‌های سایکوتیک بوده که علامت بارز آن، اختلال شدید در ارتباط با واقعیت است.
- ✓ فرد مبتلا، در ادراک، فعالیت‌های عقلانی و فکری، عواطف، انگیزش و رفتارهای کلامی و حرکتی اختلال دارد.
- ✓ این شخص از دنیای خارج گریخته و به درون خود پناه می‌برد و با زندگی روزمره میانه‌ای ندارد و نیروی ادراکی وی ضعیف می‌شود، فقدان نرمش، آسیب‌پذیری و فقدان رابطه عاطفی از نتایج این بیماری است.
- ✓ نشانه مشترک این بیماری با تروریست‌ها، وجود حالت پرخاشگری در آنهاست.
- ✓ اسکیزوفرن‌ها یکی از تیپ‌های شخصیت بوده که علاقه زیادی به استفاده از سلاح‌های کشتار جمعی برای ایجاد رعب و هراس برای رسیدن به مقصود خود دارند.

ب) پارانویا:

- ✓ پارانویا یک اصطلاح یونانی بوده که قبل از بقراط نیز بکار رفته و به معنای دیوانگی است.
- ✓ علامت بارز پارانویا، پیدایش تدریجی یک نظام فکری هذیانی با طیف گسترده و توسعه یافته بوده که براساس تعبیر اشتباه از وقایع و حقایق زندگی استوار است.
- ✓ بیمار پارانوئید، از هم پاشیدگی شخصیت و تفکر و رفتار در او مشاهده نمی‌شود.
- ✓ این بیماران، بسیار خودمدار و خودشیفته بوده، خشم خود را انکار کرده و برای تخلیه عواطف از مکانیسم برون‌فکنی استفاده می‌کنند.
- ✓ این اختلال، بصورت جنون بزرگ‌منشی بروز می‌یابد و به این صورت، عقده حقارت خود را جبران می‌کند.
- ✓ برخی از رهبران تروریسم دچار اختلال شخصیت پارانوئید هستند مانند بن لادن.
- ✓ پارانوئیدها، دیدگاه‌های بسیار سلطه‌جویانه داشته و در عمق وجود خود، احساس حقارت و خود کم‌بینی می‌کنند.
- ✓ نمونه اختلال هذیان‌گویی و توهم توطئه از طرف دیگران را می‌توان رهبر ببرهای تامیل دانست که دستور قتل سران دول و رؤسای جمهور قبل را صادر کرد.
- ✓ تروریست‌های پارانوئید، دچار هذیان بزرگ‌منشی بوده و احساس مهم بودن و قدرت داشتن، از حالات پایدار آنان بوده که گروه داعش، از نمونه آن است.

ج) خودشیفتگی:

- ✓ رابطه خودشیفتگی و تروریسم، اولین بار توسط مورف در سال ۱۹۷۰ مطرح شد.
- ✓ اساس کار خودشیفته مبتنی بر با ارزش دانستن خود و بی‌ارزش دانستن دیگران است.

- ✓ خودشیفتگی به شکل خود بزرگ‌نمایی ظاهر شده و حس خودبینی، تکبر و فقدان احترام به دیگران را در اشخاصی که تمایلات ضد اجتماعی دارند، ایجاد می‌کند.
- ✓ شکست خودشیفتگی می‌تواند منجر به واکنش طغیان و گسیل به تخریب منابع صدمه نارسیستی و حتی ارتکاب اعمال تروریستی شود.
- ✓ در تروریست‌های آلمان غربی، ویژگی‌های برون‌گرایی و خودشیفتگی، بسیار مشاهده شده، یعنی تفکر ۲ قطبی دارند.
- ✓ افراد نارسسیم، دنیا را به دو قطب خوب و بد تقسیم می‌کنند. گروه خوب یعنی خود و گروه بد یعنی دیگران.
- ✓ یکی از ویژگی‌های مشترک افراط‌گرایان، دو شق کردن افکار است.

(د) شخصیت ضد اجتماعی:

- ✓ در مفهوم عام، اصطلاحات دیگر ستیز و جامعه‌ستیز، نشان‌دهنده مفهوم غیرقابل پیش‌بینی بودن، غیر قابل اعتماد بودن و عدم ثبات است.
- ✓ فرد دیگر ستیز، بطور کلی بدون وجدان و قادر به انجام اعمال توصیف‌ناپذیر است اما هیچ نشانه ظاهری از روان‌پریشی و روان‌رنجوری از خود بروز نمی‌دهد.
- ✓ پل تاپان، دیگر ستیزی را شرایطی از ناپهنجاری روانشناختی توصیف کرده که در آن، نه از روان‌پریشی و نه از روان‌رنجوری تظاهر آشکاری وجود ندارد اما ناپهنجاری مزمنی در واکنش نسبت به محیط به چشم می‌خورد.
- ✓ تروریست‌ها را یک شخصیت ضد اجتماعی که جامعه‌ستیز بوده و بیماری روانی دارند، مطرح کرده‌اند.
- ✓ تروریست‌ها، اغلب سنگدل و فاقد عاطفه بوده و حس ترحم در آنها وجود ندارد.
- ✓ عدم عاطفه در تروریست‌ها موجب می‌شود که نسبت به سختی وارد آمده به بزه‌دیدگان، احساس پشیمانی و شرمندگی نداشته باشند.

(ه) مرگ پرستی:

- ✓ اروس یا غریزه زندگی، موجب بقا و استمرار حیات می‌شود. صیانت ذات، قوام وجود، توالد و تکثر نفوس بر اثر این غریزه پدید می‌آید.
- ✓ تاناتوس یا غریزه مرگ، تمایل به گذشته داشته و خواستار پریشانی، بی‌شکلی، بی‌نظمی و بیجانی است و می‌کوشد انسان را به مرحله پریشانی و بی‌سامانی جمادی بازگرداند.
- ✓ افراد مبتلا به بی‌اشتهایی روانی وجود دارند که از خود غذا خورداری کرده که نشانه آن است که بیماران رویای مرگ خود و نیز نزدیکان را می‌بینند ولی آن را یک رویداد مسرت‌بخش می‌دانند.
- ✓ به اعتقاد فروید کسانی که در عملیات کوهنوردی، غواصی در عمق آب و اکتشافات بیابان‌ها و جنگل‌های بکر شرکت می‌کنند، بطور ناخودآگاه در جستجوی یک راه فرار از زندگی بسوی مرگ هستند.
- ✓ فروم، انسان‌ها با میل به مرگ را در سنخ منشی مرده‌گرا قرار داده چون جذب مرگ، اجساد و تباهی می‌شوند. وی، هیتلر را مثال کاملی از این سنخ می‌داند.

(و) ناکامی - خشونت:

- ✓ براساس این نظریه، وقتی افراد از دست یافتن به هدف ناکام می‌مانند، دست به پرخاشگری و خشونت می‌زنند.
- ✓ به عقیده دولارد: ناکامی همواره منجر به خشونت شده و خشونت، همواره نتیجه ناکامی است.

- ✓ طبق این استدلال، شخصیت ناپه‌نچار تروریست، ریشه در ناکامی وی در زندگی شخصی‌اش دارد.
- ✓ احساس بی‌کفایتی در زندگی فردی منجر به شکل‌گیری نوعی خشم یا احساس نفرت از جهان در فرد شده که بدنبال محلی برای خروج این خشم ورم کرده از درون خود می‌گردد.

(ز) شخصیت اقتدار طلب:

- ✓ به باور فروید، انسان تحت تاثیر محرک‌هایی است که اغلب از وجود آنها آگاه نیست.
- ✓ عقده ادیپ، همان احساس کودک به والد جنس مخالف خود است.
- ✓ این اصطلاح، به سومین مرحله از رشد روانی - جنسی فروید اشاره داشته که وی، آن را بخشی مهم و جدایی ناپذیر از دوران کودکی می‌داند.
- ✓ کونراد کلن در تحلیل تروریست‌ها مدعی شد که تنفر آگاهانه یا ناآگاهانه نسبت به پدر، به شورش خشونت‌آمیز علیه اقتدار یا شخصیت‌های پدر مانند منجر می‌شود.
- ◀ از منظر روانکاوی، تعارض‌های شخصی ناشناخته و حل نشده جنسی و پرخاشگری، نگرش‌ها را نسبت به دنیای سیاست شکل می‌دهد.
- ◀ فردی که از مراجع قدرت خشمگین اما از مقابله با آن ناتوان است، از سازوکارهای دفاعی علیه این تهدیدات استفاده می‌کند.

جزوه باما

دانلود جزوات، نمونه سؤالات
و پروپونته‌های دانشگاهی

Jozvebama.ir

